

SOSYAL İÇERİKLİ PROJELERİN ETKİ ANALİZİ

SOSYAL İÇERİKLİ PROJELERİN ETKİ ANALİZİ

T.C.
DİYARBAKIR VALİLİĞİ

Proje Sahibi

Diyarbakır Valiliği Proje Koordinasyon Merkezi

Proje Koordinatörü

Hamit ERCENGİZ

Bilimsel Çalışma Ekibi

Doç. Dr. Behçet ORAL

Arş. Gör. Mehmet KURTULMUŞ

Arş. Gör. Zakir ELÇİÇEK

Her türlü yayın hakkı Diyarbakır İl Valiliğine aittir. Gerçek veya tüzel kişiler tarafından izinsiz çoğaltılamaz ve dağıtılamaz. Bu rapordan kaynak gösterilmek suretiyle alıntı yapılabilir.

Not: Bu rapor bilimsel çalışma ekibi tarafından yazılmıştır.

“Sosyal İçerikli Projelerin Etki Analizi, **2013 Yılı Doğrudan Faaliyet Mali Destek Programı** kapsamında **Karacadağ Kalkınma Ajansı** tarafından sağlanan mali destek ile yürütülmektedir. Sözleşme No: TRC2/13/DFD/0001”

İÇİNDEKİLER

1.GİRİŞ	9
2. İKİNCİ BÖLÜM.....	10
2.1. Sosyal Dışlanma ve Yoksulluk.....	10
2.2. Sosyal Devlet	11
2.3. Sosyal içirme	12
2.4. Sosyal İçerikli Faaliyetler	13
2.5. Sosyal İçerikli Projeler	14
2.5.1. Sosyal Destek Programı (SODES)	14
2.5.2. Çok Amaçlı Toplum Merkezleri (ÇATOM).....	14
2.5.3. Çocuk ve Gençler Sosyal Koruma ve Destek Programı (ÇOGE).....	15
2.5.4. Aile Destek Merkezleri (ADEM)	15
3. YÖNTEM.....	16
3.1. Araştırmanın Yöntemi.....	16
3.2. Evren ve Örneklem	16
3.3. Veri Toplama Aracı	17
3.4. Veri Toplama Aracının Uygulanması.....	17
3.5. Verilerin Analizi.....	18
4. BULGULAR VE YORUM.....	19
4.1.1. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Cinsiyet Dağılımları	19
4.1.2. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Medeni Durumlarına İlişkin Dağılım	20
4.1.3. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Eğitim Düzeylerine İlişkin Dağılım	20
4.1.4. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Yaşlarına İlişkin Dağılım	21
4.1.5. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Gelir Düzeylerine İlişkin Dağılım	22
4.1.6. Araştırmaya Katılan Faydalanıcılarının Yerleşim Yerlerine İlişkin Dağılım	22
4.1.7. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların İkamet Ettikleri Yere Göçle Gelme Durumlarına İlişkin Dağılım	23
4.1.8. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların İkamet Ettikleri Evdeki Kişi Sayısına İlişkin Dağılım	24
4.1.9. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Engellilik Durumlarına İlişkin Dağılım	24
4.2. Projelerin Genel Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular	25
4.2.1. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projelerden Haberdar Olma Şekillerine İlişkin Dağılım	25
4.2.2. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projelerin Tanıtımının Yeterliliğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	26
4.2.3. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projeleri Çevrelerine Önerme Durumlarına İlişkin Dağılım	26

4.2.4. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projelerin Devamına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	27
4.2.5. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projelerin Halk Tarafından Cazip Görülme Durumuna İlişkin Dağılım	27
4.2.6. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projelere Katılımdaki Amaçlarına İlişkin Dağılım	28
4.2.7. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Yapılmasını İstedikleri Alanlara İlişkin Dağılım	29
4.2.8. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projede Gözlemledikleri En Önemli Eksikliklere İlişkin Dağılım	30
4.2.9. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projelerin Finansman Kaynağına İlişkin Görüşlerine Ait Dağılım	30
4.2.10. Projelere Katılmada Olumsuz Telkin Alma Durumuna İlişkin Faydalanıcı Görüşlerine Ait Dağılım	31
4.2.11. Projelerin Devlete Yönelik Bakışı Değiştirme Durumuna İlişkin Faydalanıcıların Görüşlerine Ait Dağılım	32
4.3. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre, Kişisel Bilgilerine Ait Çapraz Bulgular.....	33
4.3.1. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Cinsiyete Ait Çapraz Bulgular.....	33
4.3.2. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Yaş Aralıklarına Ait Çapraz Bulgular.....	34
4.3.3. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Eğitim Düzeyine Ait Çapraz Bulgular	34
4.3.4. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Gelir Düzeylerine Ait Çapraz Bulgular	35
4.3.5. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Göç Durumuna Ait Çapraz Bulgular	36
4.4.1. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Projelerin Halk Tarafından Cazip Görülüp Görülmediğine İlişkin Görüşlerine Ait Çapraz Bulgular.....	36
4.4.2. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Projelere Katılım Amacına İlişkin Görüşlerine Ait Çapraz Bulgular	37
4.4.3. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre En Çok Hangi Alanda Proje Yapılmasına İhtiyaç Olduğuna İlişkin Görüşlerine Ait Çapraz Bulgular.....	38
4.4.4. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Projelerde Dikkati Çeken En Önemli Eksikliğe İlişkin Görüşlerine Ait Çapraz Bulgular.....	39
4.4.6. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Projelerin Devlete Bakışı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşlerine Ait Çapraz Bulgular	40
4.4.7. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Projelerin Devam Etmesini İsteyip İstemediğine İlişkin Görüşlerine Ait Çapraz Bulgular	41
4.5. Projelerin Sosyalleşmeye Yönelik Etkilerini Ölçen Maddelere İlişkin Bulgular	41
4.5.1. Projelerin Sosyalleşmeye Yönelik Etkilerini Ölçen Maddelere İlişkin Yüzde Değerlerine Ait Bulgular	41
4.5.2. Proje Türlerine Göre, Projelerin Sosyalleşmeye Yönelik Etkilerini Ölçen Maddelere İlişkin Çapraz Bulgular	43
4.5.3. Projelerin Genel Anlamda Etkilerini Ölçen Maddelere İlişkin Bulgular	48
4.5.4. Kültür Sanat ve Sporla İlgili Projelerin Etkilerini Ölçen Maddelere İlişkin Bulgular	50
4.5.5. İstihdamla İlgili Projelerin Etkilerini Ölçen Maddelere İlişkin Bulgular	50
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	54
5.1. Sonuç	54
5.2. Öneriler	61
EKLER: EĞİTİM PROJELERİNİ DEĞERLENDİRME ANKETİ.....	62

GRAFİKLER LİSTESİ

- Grafik 1: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Cinsiyetlerine İlişkin Yüzde Değerleri
- Grafik 2: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Medeni Durumlarına İlişkin Yüzde Değerleri
- Grafik 3: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Eğitim Düzeylerine İlişkin Yüzde Değerleri
- Grafik 4: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Yaşlarına İlişkin Yüzde Değerleri
- Grafik 5: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Gelir Düzeylerine İlişkin Yüzde Değerleri
- Grafik 6: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Yerleşim Yerine İlişkin Yüzde Değerleri
- Grafik 7: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların İkamet Ettikleri Yere Göçle Gelme Durumlarına İlişkin Yüzde Değerleri
- Grafik 8: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların İkamet Ettikleri Evdeki Kişi Sayısına İlişkin Yüzde Değerleri
- Grafik 9: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Engellilik Durumlarına İlişkin Yüzde Değerleri
- Grafik 10: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projelerden Haberdar Olma Şekillerine Sayısına İlişkin Yüzde Değerleri
- Grafik 11: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projelerin Tanıtımının Yeterliliğine İlişkin Yüzde Değerleri
- Grafik 12: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projeleri Çevrelerine Önerme Durumlarına İlişkin Yüzde Değerleri
- Grafik 13: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projelerin Devamına İlişkin Görüşlerine Ait Yüzde Değerleri
- Grafik 14: Projelerin Halk Tarafından Cazip Görülme Durumuna İlişkin Araştırmaya Katılan Faydalanıcılarının Görüşlerine Ait Yüzde Değerleri
- Grafik 15: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projelere Katılımdaki Amaçlarına İlişkin Yüzde Değerleri
- Grafik 16: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Yapılmasını İstedikleri Alanlara İlişkin Yüzde Değerleri
- Grafik 17: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projede Gözlemledikleri En Önemli Eksiklere İlişkin Yüzde Değerleri
- Grafik 18: Projelerin Finansman Kaynağına İlişkin Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Görüşlerine Ait Yüzde Değerleri
- Grafik 19: Projelere Katılmada Olumsuz Telkin Alma Durumuna İlişkin Faydalanıcı Görüşlerine Ait Yüzde Değerleri
- Grafik 20: Projelerin Devlete Yönelik Bakışı Değiştirme Durumuna İlişkin Faydalanıcıların Görüşlerine Ait Yüzde Değerleri
- Grafik 21: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Cinsiyet Dağılımlarına Ait Yüzde Değerleri
- Grafik 22: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Yaş Aralıkları Dağılımlarına Ait Yüzde Değerleri
- Grafik 23: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Eğitim Düzeyi Dağılımlarına Ait Yüzde Değerleri
- Grafik 24: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Gelir Düzeylerine Ait Yüzde Değerleri
- Grafik 25: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Göç Durumuna Ait Yüzde Değerleri
- Grafik 26: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Projelerin Halk Tarafından Cazip Görülüp Görülmediğine İlişkin Görüşlerine Ait Yüzde Değerleri
- Grafik 27: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Projelere Katılım Amacına İlişkin Görüşlerine Ait Yüzde Değerleri
- Grafik 28: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre En Çok Hangi Alanda Proje Yapılmasına İhtiyaç Olduğuna İlişkin Görüşlerine Ait Yüzde Değerleri

Grafik 29: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Projelerde Dikkati Çeken En Önemli Eksikliğe İlişkin Görüşlerine Ait Yüzde Değerleri

Grafik 30: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Projelerde Dikkati Çeken En Önemli Eksikliğe İlişkin Görüşlerine Ait Yüzde Değerleri

Grafik 31: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Projelerin Devlete Bakışı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşlerine Ait Yüzde Değerleri

Grafik 32: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Projelerin Devlete Bakışı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşlerine Ait Yüzde Değerleri

Grafik 33: “Projeler toplumsal yaşama katılımımda faydalı oldu.” Maddesine Verilen Cevapların Proje Türüne Göre Dağılımlarına Ait Yüzde Değerleri

Grafik 34: “Projeler sayesinde insanlar ile iletişim kurmam kolaylaştı.” Maddesine Verilen Cevapların Proje Türüne Göre Dağılımlarına Ait Yüzde Değerleri

Grafik 35: “Projelere katılarak boş zamanlarımı değerlendirmeyi öğrendim.” Maddesine Verilen Cevapların Proje Türüne Göre Dağılımlarına Ait Yüzde Değerleri

Grafik 36: “Proje sürecinde yeni arkadaşlar edinerek sosyal yönümü geliştirdim.” Maddesine Verilen Cevapların Proje Türüne Göre Dağılımlarına Ait Yüzde Değerleri

Grafik 37: “Projeler boşluktan kurtulmamı sağladı.” Maddesine Verilen Cevapların Proje Türüne Göre Dağılımlarına Ait Yüzde Değerleri

Grafik 38: “Projeler yoluyla hayata bakışım olumlu yönde değişti.” Maddesine Verilen Cevapların Proje Türüne Göre Dağılımlarına Ait Yüzde Değerleri

Grafik 39: “Projelerle farklı kültürleri tanıma fırsatı buldum.” Maddesine Verilen Cevapların Proje Türüne Göre Dağılımlarına Ait Yüzde Değerleri

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Proje Türleri ve İçeriklerine Göre Hedeflenen ve Gerçekleşen Örneklem Dağılımı

Tablo 2. Projelerin Sosyalleşmeye Yönelik Etkilerini Ölçen Maddelere İlişkin Yüzde Değerleri

Tablo 3. Projelerin Genel Etkilerini Ölçen Maddelere İlişkin Yüzde Değerleri

Tablo 4. Kültür Sanat ve Sporla İlgili Projelerin Etkilerini Ölçen Maddelere İlişkin Yüzde Değerleri

Tablo 5. İstihdamla İlgili Projelerin Etkilerini Ölçen Maddelere İlişkin Yüzde Değerleri

Tablo 6. Eğitimle İlgili Projelerin Etkilerini Ölçen Maddelere İlişkin Yüzde Değerleri

BİRİNCİ BÖLÜM

1.Giriş

Gelişmekte olan ülkelerin birçok sorunla karşı karşıya gelmesi kaçınılmaz bir durumdur. Gelir dağılımında adaletsizlik, eşitsizlik, ayrımcılık, yoksulluk, sosyal dışlanma, eğitim kalitesi, istihdam alanlarının azlığı, işsizlik ve nitelikli insan gücünün azlığı geliştirmekte olan ülkelerin üstesinden gelmesi gereken sorunlardan bazılarıdır. Aslında, bu sorunlar sadece geliştirmekte olan ülkelere münhasır olmayıp tüm dünyayı ilgilendiren ve tüm dünyada varlığını az çok hissettiren sorunlardır. Dolayısıyla tüm dünya devletlerinin bu tür problemlerin aşılması veya minimize edilmesi noktasında çaba göstermelerinin gerekliliği açıktır. Özellikle, sosyal devlet anlayışını benimseyen ülkelerin bu tür problemleri çözme gayreti içerisinde olması beklenmektedir.

Artan zenginlik ve gelişmeye rağmen giderek derinleşen bu problemler (ayrımcılık, sosyal dışlanma, adaletsizlik vb. gibi) karşısında çoğu ülkede sosyal refah devleti anlayışı giderek zayıflamakta, sosyal politikalara olan gereksinim giderek artmaktadır. Başlangıçta belirli bir kitleyi hedefleyen, daha net bir ideoloji ile yaşama geçirilen sosyal politika bugün daha çok değişken kitlelere ve hedeflere yönelmektedir. Son yıllarda, hem gelişmiş hem de geliştirmekte olan ülkelerin çoğunda hatta Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde de sosyal politika tartışmalarının merkezinde, geniş bir kesimi ilgilendiren, çok çeşitli sorunları sınıf farkı gözetmeksizin ele alan “sosyal dışlanma” konusu yer almaktadır (Sapancalı, 2005).

Sosyal dışlanmaya maruz kalan birey, toplumsal ve bireysel düzeyde birtakım sorunlarla karşılaşmakta ve eşitsizliği hayatlarının her aşamasında hissetmektedirler. Bu nedenle, ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli gelire ve mal varlığına sahip olmayanlar, uzun süreli işsizler, yaşlılar, engelliler ve kadınlar gibi sosyal dışlanma riski altındaki bireylerin korunması, sosyal politikalar aracılığıyla desteklenmesi bir ihtiyaçtır (Şahin, 2009). Devletlerin dezavantajlı kesim olarak da adlandırılacak bu kesimin toplumla entegre olabilmesi ve yaşam standartlarının normalleşebilmesi için ilgili ihtiyaçları karşılama adına sosyal içerikli projeler yapması veya bu tür projelere destek sağlaması yerinde olacaktır.

Devletler toplum dinamikleri, farklı nüfus ve iktisadi yapıları ile genellikle kendilerine özgü sosyal sorunlarla ve dışlanma problemleriyle karşı karşıyadır. Bu problemlerin aşılabilmesi için, kalıcı ve güçlü çözümler işe koşulmalıdır. İhtiyaç duyulan çözümleri oluşturabilmek adına siyasi iradeyle kararlar ve önlemlerin alınması (Kalkınma Bakanlığı, 2013); toplumun tüm kesimleri için hak ve fırsat eşitliğinin sağlanabilmesi için sosyal içerme, kültür-sanat-spor ve mesleki yeterliklerin gelişimi ve sağlanması için yapılan istihdam projelerinin ön plana çıkartılması önem arz etmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

2.1. Sosyal Dışlanma ve Yoksulluk

Sosyal dışlanma, bireylerin her hangi bir sebepten ötürü toplumsal ve ekonomik hayattan çıkarılması ve bu kimselerin görünmezden gelinmesidir (Hekimler, 2012). Sosyal dışlanma, ekonomik ve yapısal nedenlere bağlı olarak sistemin dışında kalan bireylerin, bu bağlamda sosyal, siyasal ve kültürel süreçlerden de uzak kalması olarak tanımlanabilir (Tartanoğlu, 2011).

Sapanca (2005) sosyal dışlanmayı; belirli kesimlerin toplumsal bütünü ve sermaye birikim sürecinin dışında kalması ve ekonomik büyümeye yaptığı katkıdan adil ölçülerde yararlanamaması üzerine odaklanmak şeklinde tanımlamaktadır. Sosyal dışlanma, insanların toplumsal yaşamdan uzaklaşacak düzeyde maddi ve manevi yoksunluk için de olmaları, haklarını ve yaşamlarını koruyacak kurumlardan ve sosyal destekten yoksun olmalarını ifade eder (Çakır, 2002). Sosyal dışlanma, yoksulluk, temel yeterliklerdeki eksiklik, yaşam boyu öğrenme fırsatlarının eksikliği veya ayrımcılık nedeniyle bireylerin toplum dışına itildiği bir süreçtir. Bu dışlanma bireyleri iş, eğitim, kazanç ve eğitim fırsatlarının yanı sıra sosyal ilişki ve aktivitelerden de uzaklaştırır (<http://siteresources.worldbank.org>).

Sosyal dışlanma tanımlarından da anlaşıldığı gibi, bireylerin sosyal dışlanmayla karşı karşıya kalmalarında birçok etkenin varlığı söz konusudur. Bununla birlikte, sosyal dışlanışlığın nedenleri arasında yoksulluk ve sosyal destekten uzaklığın öne çıktığı görülmektedir.

Sosyal dışlanma doğrudan bir neden değil; çeşitli problemlerin bireyler üzerindeki etkisidir. Bir başka deyişle, sosyal dışlanma bir sonuçtur. Sosyal dışlanma; işsizlik, gelir ve mal varlığı yetersizliği gibi ekonomik nedenler; eğitimsizlik, yaş ve cinsiyet gibi bireysel nedenler; sosyal güvence eksikliği ve toplumsal destek yoksunluğu gibi sosyal ve kurumsal nedenler ve politik haklardan yararlanamamak ve politik karar alma mekanizmalarına katılamamak gibi politik nedenler neticesinde ortaya çıkmaktadır (Şahin, 2009). Yoksullukla mücadele eden ve ayrımcılıkla karşılaşan bireylerin, göç etmişlerin, işsizlerin ve gecekondu semtlerinde hayata tutunmaya çalışanların -bu sorunların üstesinden gelemezse- kendisini toplumdan uzaklaştırması ve diğer bir deyişle kendi kabuğuna çekilmesi kaçınılmazdır. Ayrıca, kadın, çocuk, genç, engelli ve yaşlı bireylerin de içinde bulundukları durum itibarıyla kendi kabuklarına çekilmeleri de söz konusudur. Bu nedenle, sosyal dışlanma tek başına bir neden değildir. Nedenlerin ortaya çıkardığı bir sonuçtur.

Sosyal dışlanma günümüzün en önemli sorunlarından biridir (Çakır, 2002). Sosyal dışlanmanın çok çeşitli boyutta olması, bunun da sosyal parçalanma tehlikesi ve sosyal patlama korkusunu arttırması, ayrıca da dışlanmaya neden olan mekanizmaların karmaşıklığı nedeniyle çözüm yollarının geliştirilmesinin son derece güç olması, dışlanmayı günümüzde AB'nin en temel sosyal politika tartışmalarının odağına taşımıştır (Sapanca, 2005). Bu nedenle olsa, AB sosyal destek projeleri için kaynak ayırmakta ve farklı ülkelerde sosyal destek programların destekleyicisi konumunda yer almaktadır.

Yoksulluk literatürü, genellikle yoksulluğun ne kadar tartışmalı bir konu olduğundan bahsederek giriş yapar. Zira tanımlar, yoksullara bakış açılarına göre farklı değerler sistemine sahip bir toplumsal yapıdan diğerine, zaman faktörünün de etkisi ile değişkenlik göstermektedir. Yoksulluk olgusunun mahiyetinde bulunan bu çok çeşitli ilişkiler ağı sebebiyle de tek tip bir tanım ve reçete ortaya koymak mümkün değildir (Aksan, 2011).

Tarımın ticarileşmesiyle tarımsal yapıların çözülmesi, kırsal alanda geçimlerini sağlayamaz hale gelenlerin şehirlere akın etmeleri, talepten kaynaklanan dalgalanmaların etkisi altındaki ulaşım, ticaret ve imalat sektörlerinde sağlanan istihdamın düzensiz niteliği, modern yoksulluğu tanımlayan önemli gelişmelerdir (Buğra, 2007).

UNDP (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı) yoksulluğu, insani gelişme için zorunlu olan fırsatlardan (hayat boyu sağlık, yaratıcı bir hayat, ortalama bir hayat standardı, özgürlük, kendine güven, saygınlık) mahrum olma şeklinde tanımlayarak, kavramın sadece parasal bir içeriğe hapsedilmesini engellemiştir (Uzun, 2003).

Genel anlamıyla yoksulluk, asgari yaşam düzeyini yakalayabilmek için gerekli olan ihtiyaçları karşılayamama durumu olarak ifade edilebilir. Gıda, giyim, barınma gibi temel ihtiyaçlarını karşılayamayan bireyler ve/veya gruplar yoksul olarak kabul edilmektedir. Ancak, yoksulluğu sadece temel ihtiyaçları karşılayamama durumu olarak tarif etmek, eksik ve dar bir tanımdır. Daha geniş anlamda yoksulluk, eğitim, sağlık ve yaşam beklentisi gibi alanlardaki yoksunlukları da içeren bir kavramdır. Ayrıca, toplumla bütünleşememe, toplumdaki dışlanma, ayrımcılığa uğramak da yoksullukla doğrudan ilintili konulardır (Açıkgöz ve Yusufoglu, 2012).

Şüphesiz, yukarıda tartıştığımız gibi, yoksulluğun olduğu yerde dışlanma olmayabilir, ya da yoksulluğun olmadığı yerde dışlanma olabilir. Ancak, birçok durumda da, yoksulluk ve dışlanma yan yana gitmektedir (Adaman ve Keyder, 2006). Yoksulluk ve sosyal dışlama arasında iç içe girmiş kavramlardır. Bu kavramları birbirinden ayırmak güçtür. Ancak, sosyal dışlanmanın daha çok bir sonuç; yoksulluğun ise sosyal dışlanmaya bir neden olduğunu söylemek mümkündür. Yoksulluk ister bir neden olsun ister bir sonuç veya sosyal dışlanmayla aynı anlama gelsin birey üzerinde bıraktığı tahribatla kendisini hissettirmeye devam edecektir. Bu bakımdan, gerek sosyal dışlanma gerekse de yoksulluk kavramı içerisinde boğulmadan, çağın önemli iki sorunu olan bu felaketten kurtulma yollarının aranması yerinde olacaktır.

Sosyal dışlanmanın ortadan kaldırılması mutlak anlamda çok zordur. Bununla birlikte, kısa vadede sosyal dışlanmanın önüne geçmek ve bu problemi minimize etmek amacıyla politikaların oluşturulması gerekmektedir. Bu politikaları üretirken de sosyal açıdan dışlanmışların, ekonomik ve sosyal sorunlarını da çözecek sosyal içerme politikalarına ağırlık verilmesi önemlidir (Kavi ve Altun, 2010). Bu bağlamda, özellikle dezavantajlı kesimlere yönelik yapılacak sosyal içerikli projeler sosyal dışlanmanın önüne geçilmesinde önemli bir etken olabilir.

2.2. Sosyal Devlet

1848 Fransız Anayasası, sosyal devlet anlayışının kendini anayasal düzeyde ortaya koyduğu ilk anayasa olmuştur. Anayasa aile, çalışma, mülkiyet ve kamu düzenine dayalı bir toplumda; özgürlük, eşitlik ve kardeşliğin egemenliğini öngörmüş; eğitim hakkı, yoksullara yardım... gibi düzenlemeler getirmiş ve insan hakları teorisinde önemli bir değişikliğe yol açarak, sosyal hukuk anlayışının ifadesi olmuştur. Sosyal devlet ilkesi tamamıyla 1961 Anayasası ile kabul edilmiş bir yeniliktir. Sosyal devlet anlayışı Türkiye Cumhuriyeti anayasal sistemini de etkilemiş ve sosyal devlet bir ilke olarak 1961 Anayasasında yer almıştır (Bulut, 2003). Ancak, Türkiye’de sosyal devlet anlayışının Anayasal kaynağının temelinde 1982 Anayasasında ifade edilen “Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı

içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir “(m.2) ilkesi yatar (Topuz, 2009).

Ülkemizde, parça parça da olsa, sosyal adaleti sağlamaya yönelik tedbirlerin, hem Osmanlı İmparatorluğu döneminde, hem de Cumhuriyetin ilk yıllarında uygulamaya konduğunu belirtmek gerekir. Sözelimi Osmanlı İmparatorluğu dönemine bakıldığında, bir takım sosyal yardım mekanizmalarının bulunduğu görülür (Bulut, 2003).

Sosyal devlet bir toplumda daha fazla eşitlik yaratmak ya da var olan eşitsizlikleri ortadan kaldırmak için sosyal ve piyasa aktörlerinin olumsuz etkilerini yok etmeyi hedef alan bir devlet biçimi olarak tanımlanmıştır (Ruggie 1984 Akt; Dedeoğlu, 2009). Sosyal devlet, toplumun güçsüz kesimlerinin insan onuruna yaraşır bir yaşam sürebilmelerini sağlayan sosyal hakları uygulamaya koyarak, herkesin siyasal yaşama aktif bir biçimde katılmasına katkıda bulunmuştur. Çünkü modern toplumların içinde bulundukları sosyoekonomik durum ve buna bağlı olarak insan hakları doktrindeki yeni gelişmeler, sosyal ve ekonomik haklarla tamamlanmayan ve bütünlüşmeyen siyasal hakların, soyut formüller ve boş kalıplar halinde kalacağını kanıtlamıştır (Bulut, 2003).

Sosyal devlet, kişilere sadece temel hak ve özgürlükler sağlamakla yetinmeyen, aynı zamanda, vatandaşların sosyal durumlarını iyileştirmeyi, onlara insan hasiyetine yaraşır bir yaşam şekli sunmayı, onları sosyal güvenliğe kavuşturmayı kendine ödev bilen devlet anlayışıdır (Beyhan, 2008). Sosyal devlet, fertlere yalnızca klasik hürriyetleri sağlamakla yetinmeyip, aynı zamanda onların insan gibi yaşamaları için zaruri olan maddi ihtiyaçlarını karşılamalarını da kendisine vazife edinen devlettir. Bu bağlamda sosyal devletin hem sosyal refahı yaygınlaştırmayı amaçlaması hem de sosyal adaleti gerçekleştirmeye çalışan bir devlet olma özelliği göstermesi beklenir (Topuz, 2009).

2.3. Sosyal içerme

Sosyal içerme, sosyal dışlanmaya uğramış, toplumsal hayata katılımda güçlük çeken bireylerin, eğitim, mesleki eğitim, istihdama dahil olmasını, mal ve hizmetlere erişmesini, kültürel faaliyetlere katılmasını vb. konuları ifade etmek için kullanılmaktadır (Kavi ve Altun, 2010). Sosyal içerme, yoksulluk ve sosyal dışlanma riski taşıyan kimselerin refah, gelir ve genel yaşam koşullarını yükseltmek ve sosyal dışlanmış kişi ve grupların mevcut sorunlarını gidermek üzere planlanan kapsamlı proje ve politikaları ifade eder (Kalkınma Bakanlığı, 2013).

Dezavantajlı grupların ya da bireylerin gerek şahsi olarak toplumdan uzaklaşmaları gerekse de toplum tarafından gayri ihtiyari olarak sosyal yaşamın dışına itilmeleri -zamanın da ilerlemesiyle- büyük bir sorun yumağı haline gelebilmektedir. Devletlerin ileride büyük ve ciddi böyle bir sorunla karşılaşmamak için mutlak anlamda politikalar ve bu politika doğrultusunda çalışmalar ortaya koyması gerekmektedir. Bu problemlerin önlenmesinde yapılacak çalışmalardan birinin de sosyal içeme projeleri olduğu söylenebilir.

Sosyal içerme projeleri dezavantajlı grupların yoksulluğunun giderilmesi, yaşam standartlarının belirli bir düzeye ulaştırılması, sosyalleşmelerinin sağlanması ve dolayısıyla bireylerin hayatla barışık olmasında önemli bir etken olabilmektedir. Bu tür projelerle katılımcıların iletişim becerilerini artırılarak ve kişisel gelişimleri sağlanarak onların toplumla entegre olmalarının önünü açılabilir.

Kültür- sanat- spor projeleri ve istihdam alanında yürütülen sosyal içerikli projeler de sosyal dışlanmanın önüne geçebilmek için yapılabilecek önemli alternatif proje türlerindendir. Kültür- sanat- spor projeleri özellikle dezavantajlı kesimin ilgili duyduğu ya da onların sosyalleşmesinde önemli olduğu öngörülen kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlerle ön plana çıkmaktadır. İstihdam projeleri ise dezavantajlı kesimler arasından o ilin ihtiyaçları doğrultusunda nitelikli işgücü yetiştirmeyi ve bu kesimlerin mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Dahası kendi işini kurabilecek bireylerin desteklenmesi de istihdam projelerinin hedeflerindendir.

2.4. Sosyal İçerikli Faaliyetler

Sosyal dışlanma birçok devletin önünde önemli bir problem olarak durmaktadır. Devletler kendi toplumsal, kültürel ve ekonomik yapıları itibarıyla sosyal dışlanmayı engelleyebilmek için çalışmalar yapmaktadır. Bu anlamda, Hem Avrupa’da hem de Türkiye’de de çalışmalar yapılmakta olup bu çalışmalara aşağıda kısaca değinilmiştir.

1997 yılında imzalanan Amsterdam Antlaşmasında sosyal dışlanma ve yoksullukla mücadele konularının AB düzeyinde ilk kez resmi olarak ele alınması sağlamıştır. Söz konusu Antlaşmanın 137. Maddesinde “Sosyal dışlanmayla mücadele” diğer birçok alanla birlikte Birliğin hedefleri arasında sayılmış ve “Komisyon ve Konsey, üye ülkelerin bu alandaki ulusal politikalarının, Birliğin hedefleri ile uyumlu bir biçimde yürütülmesini sağlayacaklardır” taahhüdüne yer verilmiştir (www.ikg.gov.tr).

İngiltere’de yoksullar için bağlanan aylık, özel ihtiyaçlar parası, engelliğe ilişkin aylıklar, çocuklara ilişkin ödemeler ve yaşlılık aylığı sosyal yardım nitelikli uygulamalardır. İngiltere’de yerel yönetimler bütçelerinin bir kısmını sosyal fona tahsis etmek zorundadır. İtalya’da ise ulusal bir sosyal yardım sistemi bulunmamakta olup, sosyal yardımlar resmi bir güvence ağı yerine yerel yönetimler, kilise, gönüllü kuruluşlar ve aileye dayanmaktadır (Kaya, 2009).

Asya kıtasında ise, Asya Kalkınma Bankası’nın Japonya Hükümeti ile birlikte kurduğu “Japonya Yoksulluk Azaltma Fonu” bağımsız bir yardım kuruluşu niteliğiyle, yoksullukla mücadele kapsamında gerçekleştirilen bir uygulama dikkatleri çekmektedir. Bu fon gelişmekte olan üye ülkelerin en yoksullarına ve ulaşılabilir kesimlere doğrudan refah sağlamasına yardım etmektedir (Kalkınma Bakanlığı, 2013).

Türkiye’de özellikle fakirler, engelliler, yaşlılar, kadınlar gibi dezavantajlı kesimlere bir taraftan anlık yardımlar yapılarak kısa vadede/geçici uygulamalar gerçekleşmekte diğer taraftan ise devletin birçok kurumu tarafından gerek projeler gerekse doğrudan uygulamalar yoluyla kalıcı çözümlere ulaşmak istenmektedir. Özellikle valilikler aracılığıyla bazen de bakanlıklar aracılığıyla dezavantajlı bireylere doğrudan yapılan ayni ve nakdi yardımlar (yakacak, barınma, eğitim, sağlık temel ihtiyaç yardımları, işsizlik sigortası, yaşlılık aylığı, engelli bakım ücreti) anlık/geçici uygulamalar olarak değerlendirilebilir.

İŞKUR’un işgücü talebini karşılama adına işsizleri işe yönlendirme ve işe yerleştirme hizmetler, Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü’nün (SYGM) yoksullukla mücadele ve sosyal yardım alanında yaptığı çalışmalar, Milli Eğitim Bakanlığının açmış olduğu Halk Eğitim Merkezlerin kurs hizmetleri, Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün engelli bireyler için evde bakım hizmetleri ve özellikle Kalkınma, Milli Eğitim, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının yapmış olduğu hizmetleri sosyal dışlanmanın önüne geçmek amacıyla yapılan uzun dönemli sosyal içerikli çalışmalar olarak değerlendirilebilir. Ayrıca, finansmanı devlet ya da AB tarafından sağlanan dezavantajlı kesimlere yönelik sosyal içerikli projeler de ilgili sorunun çözümü noktasında önemli rol oynamaktadır.

2.5. Sosyal İçerikli Projeler

Türkiye’de dezavantajlı kesimlere yönelik belirlenen pilot illerde bir birinden farklı program ve merkezler aracılığıyla sosyal içerikli projeler yapılmaktadır. Bu projelerin maddi finansmanı devlet tarafından karşılanmakta ve temel amaçları sosyal içerikli faaliyetler ortaya koyarak dezavantajlı kesimlerin sosyalleşmesi ve toplumla entegre olmasıdır. Pilot illerden biri olan Diyarbakır’da da bazı bakanlıklar bünyesinde yer alan program ve merkezler aracılığıyla birçok proje yapılmaktadır. Aşağıda bu program ve merkezler hakkında bilgiler verilmiştir.

2.5.1. Sosyal Destek Programı (SODES)

Kalkınma Bakanlığı tarafından yürütülen SODES programı doğrudan sosyal içermeye yönelik bir programdır. SODES kapsamında yer alan projeler, Valiliklerin koordinasyonunda kamu kuruluşları, il özel idareleri, belediyeler, köylere hizmete götürme birlikleri, üniversiteler, meslek örgütleri ve sivil toplum kuruluşları tarafından hazırlanmakta ve yürütülmektedir. Sosyal içirme, istihdam ve kültür-sanat ve spor bileşenlerini bir çatı altında toplayan program, yürüttüğü projelerle özellikle yoksulluk ve sosyal imkanlara erişimde sıkıntı yaşayan; çocuklar, gençler, kadınlar, işsizler, yoksullar, engelliler, göç etmişler ve kentlerin gecekondu bölgelerinde yaşayan bireyler ve grupları hedeflemektedir (Kalkınma Bakanlığı, 2013). SODES’in amacı kapsamı içerisine aldığı kesimler için yeni fırsatlar oluşturmak ve bu kesimin kendine olan güvenini artırarak toplumsal yaşamın daha sağlıklı bir şekilde işlemesine yardımcı olmaktadır. SODES bu yönüyle uygulandığı illerden başlayarak ulusal düzeyde sosyal restorasyonun gerçekleşmesine katkıda bulunmaktadır (www.sodes.gov.tr). SODES bileşenlerinin amacı şöyledir.

- 1. İstihdam bileşeni:** Bu bileşen kapsamındaki projeler ile istihdam edilebilirliğin artırılması, ildeki ve bölgedeki ihtiyaçlara uygun alanlarda nitelikli işgücünün ve mesleki bilgi ve birikimin geliştirilmesi, toplumun dezavantajlı kesimlerinin istihdama erişiminin kolaylaştırılması ve kendi işini kurabileceklerle destek olunması hedeflenmektedir.
- 2. Sosyal içirme bileşeni:** Bu bileşen kapsamındaki projeler ile yoksulluğun azaltılması, sosyal yardım alan yoksul kesimin kendi geçimini temin edecek duruma getirilmesine destek olunması, yaşlı, özürü, kadın ve çocuklar gibi toplumun öncelikli kesimlerinin yaşam standartlarının yükseltilmesi ve bunlara götürülen hizmetlerin kalitesinin artırılması beklenmektedir.
- 3. Kültür, sanat ve spor bileşeni:** Bu bileşen kapsamındaki projeler ile toplumun ihtiyaç duyduğu kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlerin geliştirilmesi, özellikle çocukların ve gençlerin bu tür faaliyetlere yönlendirilerek yeteneklerinin açığa çıkartılması ve kendilerine ve topluma yararlı alışkanlıklar edinmelerine yardımcı olunması beklenmektedir.

2.5.2. Çok Amaçlı Toplum Merkezleri (ÇATOM)

GAP İdaresi tarafından, sürdürülebilir kalkınmanın ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlarını bütünleş-

tiren yoksulluğu azaltma stratejileri, katılımcı yaklaşımların teşvik edilmesi, kapasite geliştirmeye yönelik çalışmalar ve bütün bu çalışmalarda dezavantajlı grupların ve cinsiyet perspektifinin gözetilmesi yönünde yürütülen çalışmaların en önemlilerinden biri Çok Amaçlı Toplum Merkezleri (**ÇATOM**'lar) projesidir. **ÇATOM'lar** kentlerin daha çok kırdan göç etmiş yoksul hanelerin yaşadığı mahallelerde, ilçe merkezlerinde ve merkezi köy yerleşimlerinde kurulan, topluma dayalı ve katılımcılığı esas alan merkezlerdir (www.gap.gov.tr).

ÇATOM'larda amaç; kadınların sorunlarının farkına varmalarına, tanımlamalarına ve çözümü için inisiyatif kullanabilmelerine fırsat yaratmak; kadınların kamusal alana daha fazla katılımlarını ve kamusal hizmetlerden daha fazla yararlanmalarını sağlamak; kadın istihdamını ve kadın girişimciliğini artırmak; kadını güçlendirerek fırsat eşitliğinin sağlanmasına katkıda bulunmak/cinsiyet dengeli kalkınma sürecini başlatmak ve bu yolla yerel koşullara uygun, katılımcı toplum kalkınması temelli tekrarlanabilir model/modeller geliştirmektir (www.gap.gov.tr). **ÇATOM'lar** yapmış oldukları projelerle özellikle kadınların sosyalleşmesini ve toplumsal yaşama katılmasını sağlama adına faaliyetler düzenleyerek çalışmalarına devam etmektedir.

2.5.3. Çocuk ve Gençler Sosyal Koruma ve Destek Programı (ÇOGEP)

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün yürüttüğü Güvenli Hayat ve Güvenli Gelecek İçin Çocuk ve Gençler Sosyal Koruma ve Destek Programı (ÇOGEP) da sosyal dışlanmanın engellenmesi adına önemli hizmetlerden biridir. **ÇOGEP çocuk ve gençlerin kişisel ve sosyal gelişimlerinin sağlanması çerçevesinde toplumsal açıdan korunmalarına ilişkin tedbirlerin yaşama geçirilmesi, bu kapsamda kendilerine sosyal ve eğitim desteği sağlanarak topluma faydalı bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunmayı, kente göçle gelmiş, uyum sağlayamamış veya diğer dezavantajlı toplum kesimlerinin şehir yaşamına dâhil edilmesini ve güvenli yaşama dolaylı olarak olumsuz yönde etki eden yoksunlukları azaltmayı amaçlamaktadır** (www.asayis.pol.tr).

Programın hedef kitlesi; 12-16 yaş grubu çocukları, 17-25 yaş grubu çocuk/gençleri, hedef grupların eğitsel ve ailevi çevrelerini, koruma ve destek uygulamaları çerçevesinde çocuklarla iletişimin geliştirilmesi bakımından istisnai olarak 5-12 yaş gurubu çocukları kapsamaktadır (www.asayis.pol.tr).

2.5.4. Aile Destek Merkezleri (ADEM)

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde yer almakta olan Aile Destek Merkezleri, ihtiyaç sahibi ve yoksul vatandaşlarımızın çok daha kolay bir şekilde sosyalleşerek aktif bir birey olmaları konusunda, istihdam edilebilmeleri ile ilgili ve çeşitli girişimcilikler gerçekleştirebilmesine olanak sağlama amacı taşımaktadır. Aile Destek Merkezleri Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da il ve ilçe merkezlerinde esas itibarıyla kadınlarımıza ve çocuklarımıza yönelik projeler yapmaktadır (<http://sgkraporparasi.com>).

Proje çerçevesinde, yüksek standartlı fiziki mekânlarda kadınlarımıza hobi kursları, beceri kursları, mesleki kurslar, bilgilendirici-bilinç arttırıcı seminerler ve yoğun sosyal aktivitelerle (gezi, piknik, koro çalışmaları vb.) zenginleştirilmiş programlar uygulanmaktadır. Temrinlik malzemelerin karşılanması ve çocuklu kadınları hizmetine sunulan anasınıfı ve kreş imkânı ile kadınların kurslara katılımını kolaylaştırıcı önlemler alınmaktadır (<http://sgkraporparasi.com>).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, evreni ve örneklemini, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma tarama (ilişkisel) modelindedir. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2009: 77- 79). Tarama araştırmaları, bir konuya ya da olaya ilişkin katılımcıların görüşlerinin ya da ilgi, beceri, yetenek ve tutum vb. özelliklerinin belirlendiği genellikle diğer araştırmalara göre örneklemin daha büyük olduğu araştırmalardır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel 2009: 226). Bu tür araştırmalar, gerçeğin ne olduğunu bulmak ve var olan mevcut duruma anlam verilmesine dönük tanımlayıcı bir özelliğe sahiptir (Ural ve Kılıç, 2006: 19).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini 2011 yılında Diyarbakır merkez ve ilçelerinde yürütülen ÇATOM, ÇOGEP ve ADEM projelerine katılan 157.199 kişi oluşturmaktadır. Örneklem sayısı %3 hata payına göre, 1065 kişi olarak belirlenmiştir. Örneklem seçiminde küme örnekleme yöntemi esas alınmıştır. Örneklemin kümelere dağılımında, ise oranlı küme örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu çerçevede tüm projeler -proje sayısı baz alınarak- evren olarak alınmıştır. Daha sonra proje türü esasına dayalı dört küme belirlenmiştir: SODES, ÇATOM, ÇOGEP ve ADEM. Bunlardan SODES'te 68, ÇATOM'da 4 , ÇOGEP'te 7 ve ADEM'de 4 proje yer almaktadır. SODES de kendi arasında üç gruba ayrılmaktadır. Bunlar proje sayısına göre; Kültür-Sanat 24, Sosyal İçerme 37 ve İstihdam 17 şeklinde dağılmaktadır. Toplam örneklem olan 1065 kişi toplam proje sayısı olan 83'e bölünerek proje başına düşen örneklem sayısı yaklaşık 13 olarak belirlenmiştir. Bu şekilde proje sayısı 13'le çarpılarak her kümenin örneklem sayısı hesaplanmıştır. Her bir projeden örneklem alınmasında temel amaç, tüm projelerle ilgili fikir sahibi olunmasıdır.

Araştırmada, proje başına düşen kişi sayısının belirlenmesinde basit tesadüfi örnekleme yöntemi esas alınmıştır. Bu yöntemin kullanılmasında temel etkenin evrenin karmaşık bir yapıda olması, zamanın yetersizliği, katılımcılara ulaşma zorluğudur. Örneklem belirlenirken, örneklemin evreni temsil yeterliğinde ve büyüklüğünde olmasına dikkat edilmiştir.

Proje türleri ve içeriklerine göre hedeflenen ve gerçekleşen örneklem dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Proje Türleri ve İçeriklerine Göre Hedeflenen ve Gerçekleşen Örneklem Dağılımı

		SOSYAL İÇERME-EĞİTİM	KÜLTÜR-SANAT	İSTİHDAM	TOPLAM
Hedeflenen Örneklem Dağılımı	SODES	37 x 13	24 x 13	7 x 13	884
	ÇOGEF	0	7 x 13	0	91
	ÇATOM	4 x 13	0	0	52
	ADEM	4 x 13	0	0	52
	TOPLAM	585	403	91	1079
Gerçekleşen Örneklem Dağılımı	SODES	411	430	128	969
	ÇOGEF	0	99	0	99
	ÇATOM	67	0	0	67
	ADEM	53	0	0	53
	TOPLAM	531	529	128	1188

Tablo 1’de görüldüğü gibi, toplamda belirlenen örneklem sayısının üstüne çıkılarak toplam 1188 kişiye anket uygulanmıştır. Zaman zaman her projeden 13 yararlanıcıya ulaşmak –yukarıda sayılan sebeplerden dolayı- mümkün olmamıştır. Bu durumlarda diğer projelerden daha fazla yararlanıcıya anket uygulanarak sayı tamamlanmıştır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmacılar tarafından araştırmanın amacına yönelik; ilgili literatür, uzman kişilerin görüşleri, proje içerikleri ve hedefleri dikkate alınarak, dört farklı anket formu hazırlanmıştır. Kapsam ve içerikleri doğrultusunda; kültür-sanat, sosyal içerme, istihdam ve eğitim projeleriyle ilgili katılımcıların görüşlerinin alınacağı dört ayrı form hazırlanmıştır. Bu formlar üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm yararlanıcıların kişisel bilgileriyle ilgili; ikinci bölüm projelerle ilgili genel değerlendirme sorularından oluşan ve her sorunun kendine göre farklı seçeneklerinin olduğu çoktan seçmeli kısımlardır. Tüm anket formlarında ilk iki bölüm aynıdır. Üçüncü bölümde ise projelerin sağladığı öngörülen yararların, yararlanıcıların görüşleri doğrultusunda ne derece gerçekleştiğini tespit edecek sorulara yer verilmiştir. Bu bölümdeki soruların tamamı “Evet”, “Kısmen”, “Hayır” seçeneklerini kapsamaktadır.

Üçüncü bölüm de kendi içinde üç kısımdan oluşmaktadır. Bunlardan “Sosyal” ve “Genel” olarak isimlendirilen kısımlar tüm anketlerde ortaktır. “Sosyal” kısmında projelerin, yararlanıcıların sosyal hayatlarına katkılarıyla ilgili 13 soru yer almaktadır. “Genel” kısmında ise projelerin, yararlanıcılara genel anlamda sağlayabileceği katkıları içeren 4 sorudan oluşmaktadır. Her projenin bu tür katkılar içermesi öngörüldüğünden bu iki kısım bütün anketlere alınmıştır. Bu sorularla birlikte proje içeriğiyle ilgili ayrıca; “İstihdam” anketinde 12, “Kültür-Sanat” anketinde 7, “Eğitim” anketinde ise 9 soru daha yer almaktadır.

3.4. Veri Toplama Aracının Uygulanması

Veriler alınan randevular doğrultusunda, daha önceden belirlenen tarih ve saatte, uygun bir mekânda, katılımcılara dağıtılan anket formunun doldurulması suretiyle toplanmıştır. Bu şekilde projelerin mekânlarının değerlendirilmesi ve somut katkılarının bizzat yerinde görülmesi imkânı hâsıl olmuştur.

Anket uygulama sürecinde; proje üzerinden iki yıl geçmesi ve dolayısıyla yararlanıcılara ulaşmakta

SOSYAL İÇERİKLİ PROJELERİN ETKİ ANALİZİ

zorluklar, yararlanıcıların bazılarının çeşitli nedenlerle ikamet yerini değiştirmiş olması, proje yürütücülerinin bazılarının tayinle yer değiştirmiş olması ve yararlanıcıların bir kısmının küçük yaşta olması veya okuryazar olmaması gibi zorluklarla karşılaşmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin çözümlenmesinde SPSS 20 (Statistical Package for Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde betimsel istatistiklerden yüzde (%) kullanılmıştır. Ayrıca, karşılaştırmalı analizleri için çapraz karşılaştırmalardan (Cross-tab) yararlanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

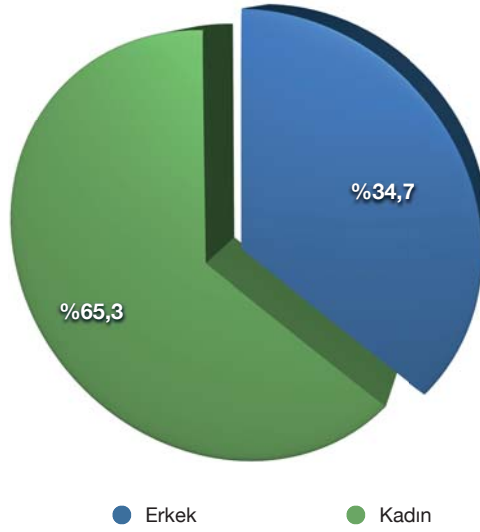
Bu bölümde, araştırma kapsamında elde edilen bulgulara ve bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Kişisel Bilgilerine Ait Bulgular

4.1.1. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Cinsiyet Dağılımları

Araştırmaya katılan faydalanıcıların cinsiyetlerine ilişkin bulgular Grafik 1’de verilmiştir.

Grafik 1: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Cinsiyetlerine İlişkin Yüzde Değerleri

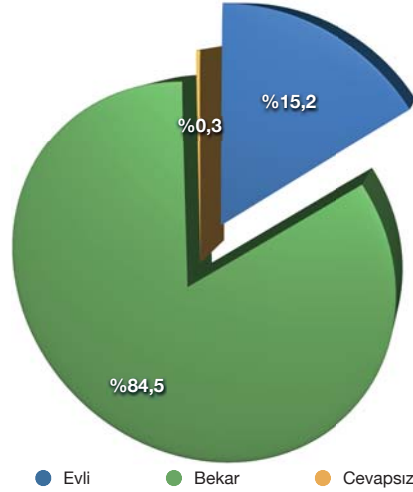

Grafik 1’de, Diyarbakır genelinde yürütülen projelerden faydalanan bireylerin % 34,7’sinin erkek; % 65,3’ünün ise kadın olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara, sosyal içerikli projelerden faydalananların çoğunluğunun kadın olduğu söylenebilir. Böyle bir sonucun ortaya çıkmasına, hedef kitlesi kadın olan projelerin sayıca fazla olması, ÇATOM ve ADEM gibi proje merkezlerinin kadınlara yönelik projeler ortaya koyması ve kadınların projelere katılma konusunda daha istekli olma ihtimalleri birer neden olarak sıralanabilir.

4.1.2. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Medeni Durumlarına İlişkin Dağılım

Araştırmaya katılan faydalanıcıların medeni durumlarına ilişkin bulgular Grafik 2’de verilmiştir.

Grafik 2: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Medeni Durumlarına İlişkin Yüzde Değerleri

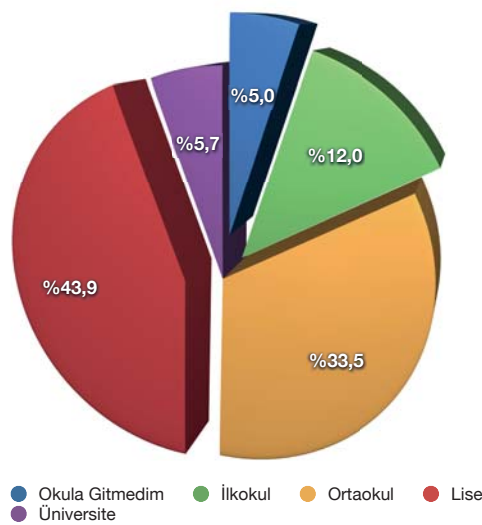

Grafik 2’de araştırmaya katılan faydalanıcıların % 84,5’inin bekâr, % 15,2’sinin evli olduğu; % 0,3’lük bir kesimin ise görüş belirtmedikleri görülmektedir. Bu sonuçlara göre, Diyarbakır genelinde yapılan projelerin daha çok bekâr gençlere yönelik olduğu söylenebilir.

4.1.3. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Eğitim Düzeylerine İlişkin Dağılım

Araştırmaya katılan faydalanıcıların eğitim düzeylerine ilişkin bulgular Grafik 3’te verilmiştir.

Grafik 3: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Eğitim Düzeylerine İlişkin Yüzde Değerleri

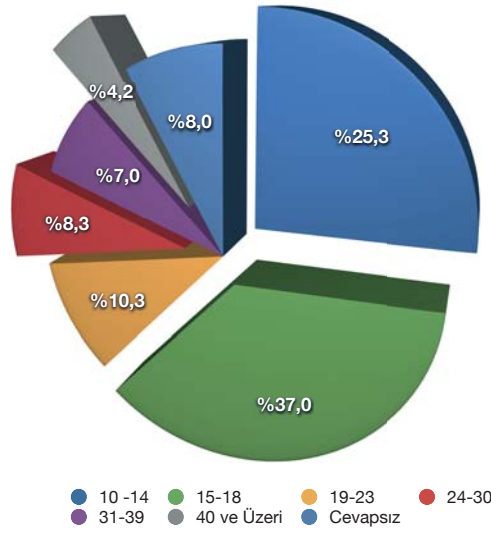

Grafik 3'te, araştırma kapsamındaki faydalanıcıların eğitim düzeylerinin yüzde dağılımları görülmektedir. Buna göre, katılımcıların % 43,9'unun lise, % 33,5'inin ortaokul, % 12'sinin ilkokul, % 5,7'sinin üniversite mezunu; % 5'inin okula gitmemiş olduğu anlaşılmaktadır.

4.1.4. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Yaşlarına İlişkin Dağılım

Araştırmaya katılan faydalanıcılarının yaşlarına ilişkin bulgular Grafik 4'te verilmiştir.

Grafik 4: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Yaşlarına İlişkin Yüzde Değerleri

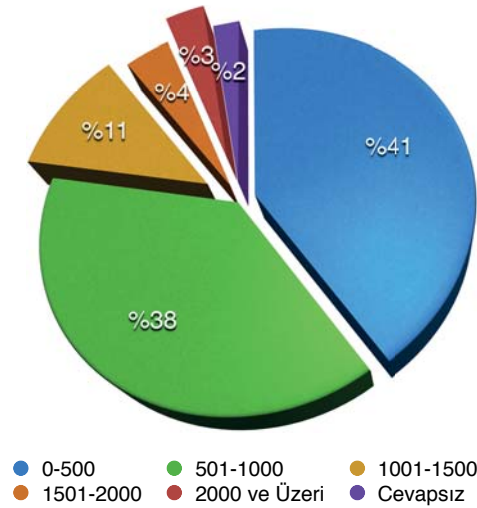

Grafik 4'te, araştırmaya katılan faydalanıcıların yaşlarının % 37'si 15-18 arası, %25,3'ünün 10-14 arası, % 10,3'ünün 19-23 arası, % 8,3'ünün 24-30 arası, % 7'sinin 31-39, % 4,2'sinin 40 ve üzeri aralıkta olduğu; % 8'inin ise yaşı ile ilgili görüş belirtmediği görülmektedir. Buna göre, Diyarbakır genelinde yürütülen projelerden yararlananların yarısından fazlasının 10- 18 yaş aralığına sahip çocuk ve gençlerden oluştuğunu söylemek mümkündür. Yine bu sonuçlardan, yürütülen sosyal içerikli projelerin ağırlıklı olarak çocuk ve gençlere dönük projeler olduğu da söylenebilir. Sosyal içerikli projelerin çocuk ve gençlere yönelik olmasının yerinde bir uygulama olduğu düşünülebilir. Çünkü bu projeler çocukları terörden ve madde bağımlılığından uzak tutma söz konusudur.

4.1.5. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Gelir Düzeylerine İlişkin Dağılım

Araştırmaya katılan faydalanıcıların gelir düzeylerine ilişkin bulgular Grafik 5'te verilmiştir.

Grafik 5: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Gelir Düzeylerine İlişkin Yüzde Değerleri

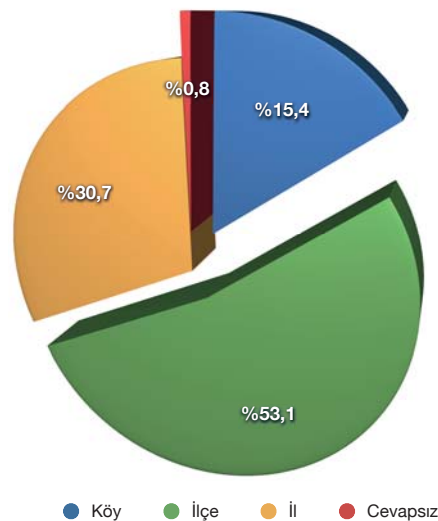

Grafik 5 incelendiğinde, araştırmaya katılan faydalanıcıların % 40,7'sinin geliri 0-500 TL arası, % 38,3'ünün geliri 501- 1000 TL arası, %11,3'ünün geliri 1001-1500 TL arası, % 4'ünün geliri 1501-2000 arası, % 3,5'inin gelirinin 2000 TL ve üzeri olduğu; % 2,5'inin ise gelirleriyle ilgili görüş bildirmediği anlaşılmaktadır. Bu sonuçlara göre, sosyal içerikli projelerden yararlananların yaklaşık %80'nin gelirinin 1000 TL ve altı arasında değiştiği söylenebilir. Bu durum -faydalanıcıların gelirlerinin düşük olması- Diyarbakır genelinde yürütülen projelerin fakir ve yoksul kesimlere daha çok hitap ettiği ve dolayısıyla projelerin dezavantajlı kesimlere hitap etme amacının da bu şekilde sağlandığı söylenebilir.

4.1.6. Araştırmaya Katılan Faydalanıcılarının Yerleşim Yerlerine İlişkin Dağılım

Araştırmaya katılan faydalanıcılarının yerleşim yerlerine ilişkin bulgular Grafik 6'da verilmiştir.

Grafik 6: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Yerleşim Yeri İlişkin Yüzde Değerleri

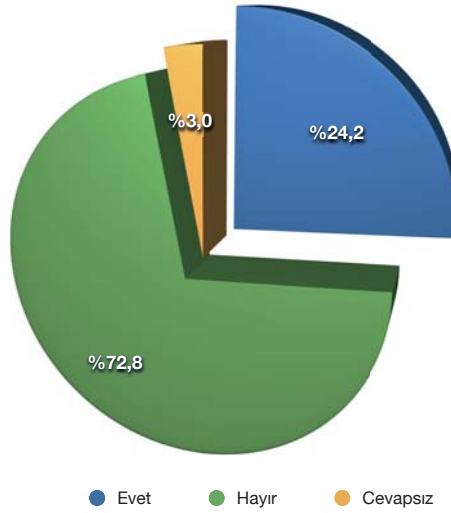

Grafik 6 incelendiğinde, araştırmaya katılan yararlanıcıların % 53,1'inin ilçelerde, % 30,7'sinin il merkezlerinde, % 15,4'ünün köylerde ikamet ettikleri; % 0,8'inin ise ikamet yerleri ile ilgili herhangi bir görüş belirtmediği anlaşılmaktadır. Bu sonuçlara göre, sosyal içerikli projelerin öncelikle ilçe merkezlerinde akabinde ise il merkezlerinde yürütüldüğü söylenebilir.

4.1.7. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların İkamet Ettikleri Yere Göçle Gelme Durumlarına İlişkin Dağılım

Araştırmaya katılan faydalanıcıların ikamet ettikleri yere göçle gelme durumlarına ilişkin bulgular Grafik 7'de verilmiştir.

Grafik 7: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların İkamet Ettikleri Yere Göçle Gelme Durumlarına İlişkin Yüzde Değerleri

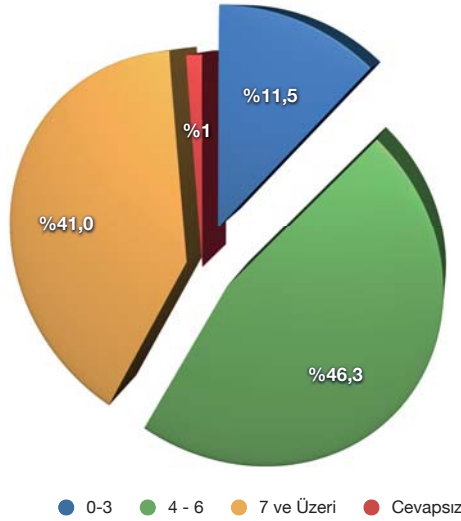

Grafik 7'de araştırmaya katılan faydalanıcıların ikamet ettikleri yere göçle gelme durumlarına ilişkin yüzde değerleri görülmektedir. Buna göre, araştırmaya katılan faydalanıcıların % 72,8'inin mukim, % 24,2'sinin ikamet ettikleri yere göçle geldiği; % 3'ünün ise konuyla ilgili herhangi bir cevap vermedikleri anlaşılmaktadır. Bulundukları yere göçle gelen ve özellikle dar gelirli olan vatandaşlar daha dezavantajlı durumda oldukları göz önüne alındığında, göçle gelen vatandaşların projelerden daha fazla yararlanmaları sağlanabilir.

4.1.8. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların İkamet Ettikleri Evdeki Kişi Sayısına İlişkin Dağılım

Araştırmaya katılan faydalanıcıların ikamet ettikleri evdeki kişi sayısına ilişkin bulgular Grafik 8'de verilmiştir.

Grafik 8: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların İkamet Ettikleri Evdeki Kişi Sayısına İlişkin Yüzde Değerleri

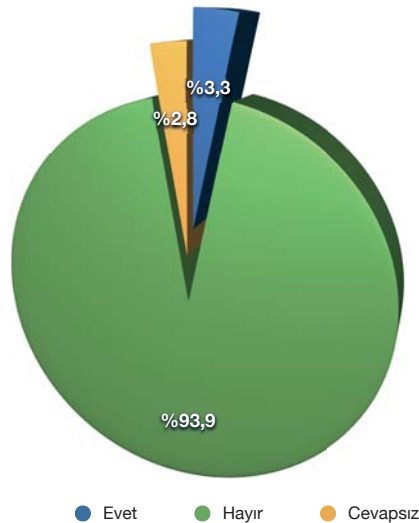

Grafik 8 incelendiğinde, araştırmaya katılan faydalanıcıların ikamet ettikleri evde % 46,3'ü 4-6 arası kişiyle, % 41'i 7 ve üzeri kişiyle ve % 11,5'i 0-3 arası kişiyle yaşadıkları; % 1,2'sinin ise konuyla ilgili herhangi bir cevap vermedikleri anlaşılmaktadır. Buna göre, projelerden faydalananların %90'ına yakının 4 ve üzeri sayıda bir kişiyle aynı evde ikamet ettikleri söylenebilir.

4.1.9. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Engellilik Durumlarına İlişkin Dağılım

Araştırmaya katılan faydalanıcıların engellilik durumlarına ilişkin bulgular Grafik 9'da verilmiştir.

Grafik 9: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Engellilik Durumlarına İlişkin Yüzde Değerleri

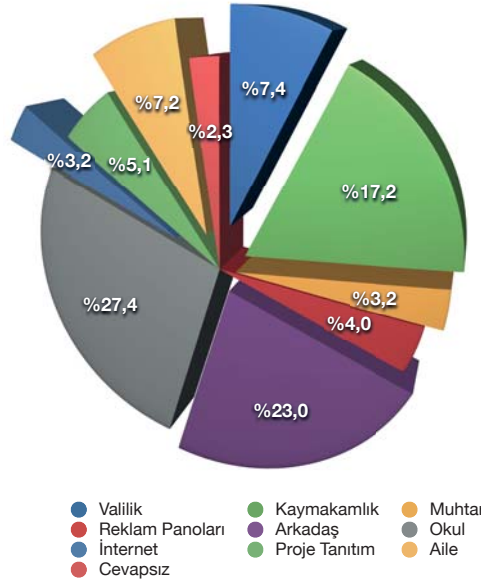
Grafik 9 incelendiğinde, araştırmaya katılan faydalanıcıların % 93,9'unun herhangi bir engellilik durumunun olmadığı, % 3,3'ünün engellilik durumunun olduğu; % 2,8'inin ise konuyla ilgili görüş belirtmedikleri anlaşılmaktadır. Bu sonuçlara göre, engellilere yönelik ya da engellilerin de yararlandıkları projelerin olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, sosyal içerikli projelerden yararlananların büyük bir çoğunluğunun herhangi bir engelinin olmadığı görülmektedir.

4.2. Projelerin Genel Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

4.2.1. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projelerden Haberdar Olma Şekillerine İlişkin Dağılım

Araştırmaya katılan faydalanıcıların projelerden haberdar olma şekillerine ilişkin bulgular Grafik 10'da verilmiştir.

Grafik 10: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projelerden Haberdar Olma Şekillerine Sayısına İlişkin Yüzde Değerleri

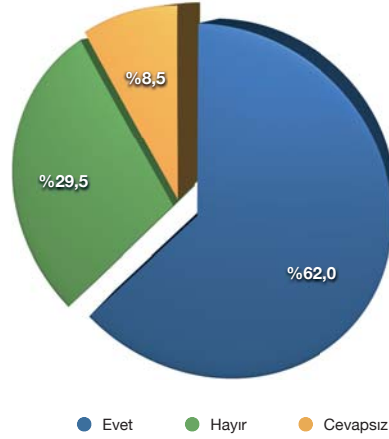
Grafik 10'da araştırmaya katılan faydalanıcıların projeden haberdar olma şekillerine ilişkin yüzdeler görülmektedir. Buna göre, faydalanıcıların % 27,4'ü okul, % 23'ü arkadaş, %17,2'si kaymakamlık, % 7,4'ü valilik, % 7,2'si ailesi, % 5,1'i proje tanıtımı, % 4'ü reklam panoları % 3,2'si internet ve % 3,2'si muhtarlık aracılığıyla projeden haberdar olduğu; % 2,3'ünün ise konuyla ilgili görüş belirtmediği görülmektedir.

Bu sonuçlara göre, faydalanıcıların projelerden ağırlıklı olarak okul, arkadaş ve kaymakamlık aracılığıyla haberdar olduğu söylenebilir. Burada üzerinde durulması gereken noktanın proje tanıtım ve reklam oranının düşük olmasıdır. Bu konunun proje yazım ve değerlendirilme aşamasında önemle üzerinde durulmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Zira herkes okula gidemeyebilir, arkadaşından öğrenemeyebilir; ancak gerek reklam panoları, gerek tanıtıcı yerel televizyon ve gazete reklamları ve çeşitli reklam biçimleriyle birçok vatandaşın projelerden haberdar edilmesi sağlanabilir.

4.2.2. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projelerin Tanıtımının Yeterliliğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Araştırmaya katılan faydalanıcıların projelerin tanıtımının yeterliliğine ilişkin bulgular Grafik 11'de verilmiştir.

Grafik 11: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projelerin Tanıtımının Yeterliliğine İlişkin Yüzde Değerleri

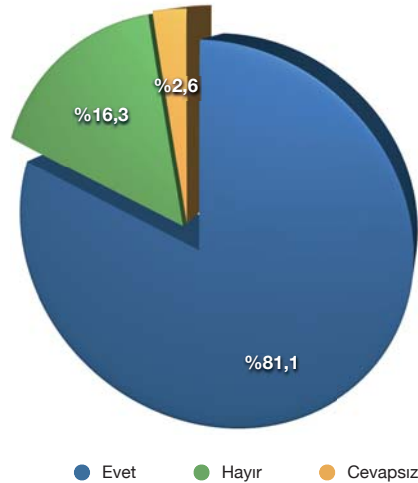
Grafik 11 incelendiğinde, araştırmaya katılan faydalanıcıların % 62'sinin tanıtımı yeterli bulduğu, % 29,5'inin tanıtımı yeterli bulmadığı; % 8,5'inin ise konuyla ilgili herhangi bir görüş belirtmedikleri anlaşılmaktadır.

Bu sonuçlara göre, araştırmaya katılan faydalanıcıların yaklaşık % 30'unun proje tanıtımını yeterli bulmaması dikkate değer olduğunu söylemek mümkündür. Bu doğrultuda, projelerin tanıtım şeklinin çeşitlendirilmesi amacıyla yapılabileceklerin belirlenmesi ve bunların uygulanması faydalı olacaktır.

4.2.3. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projeleri Çevrelerine Önerme Durumlarına İlişkin Dağılım

Araştırmaya katılan faydalanıcıların projeleri çevrelerine önerme durumlarına ilişkin bulgular Grafik 12'de verilmiştir.

Grafik 12: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projeleri Çevrelerine Önerme Durumlarına İlişkin Yüzde Değerleri

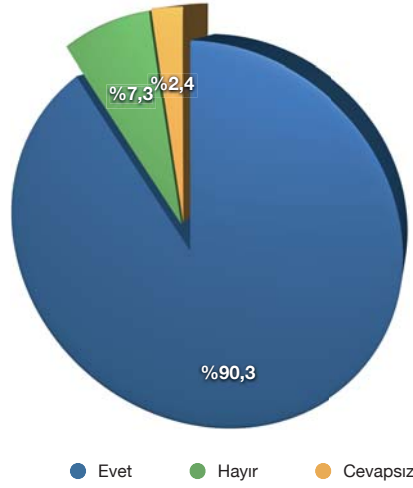

Grafik 12’de, araştırmaya katılan faydalanıcıların projeleri çevrelerine önerip önermediklerine ilişkin yüzde değerleri görülmektedir. Buna göre, araştırmaya katılan faydalanıcıların % 81,1’inin projeyi çevrelerine önerdikleri, % 16,3’ünün projeleri çevrelerine önermedikleri; % 2,6’sının ise konuyla ilgili görüş beyan etmedikleri anlaşılmaktadır. Bu sonuçlar, faydalanıcıların projelerle ilgili -mutlak anlamda olmasa da- bir memnuniyetinin göstergesi olarak kabul edilebilir.

4.2.4. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projelerin Devamına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Araştırmaya katılan faydalanıcıların projelerin devamına ilişkin görüşlerine ait yüzdelere Grafik 13’te verilmiştir.

Grafik 13: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projelerin Devamına İlişkin Görüşlerine Ait Yüzde Değerleri

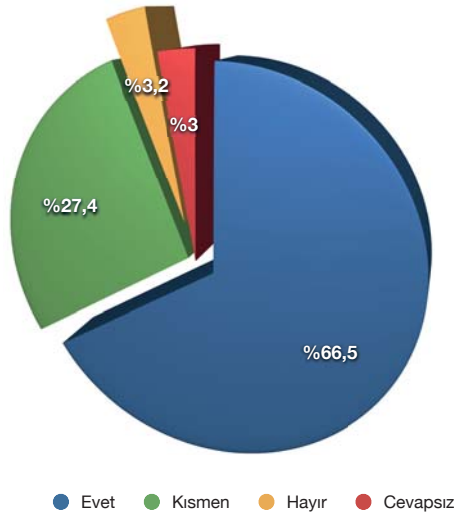
Grafik 13 incelendiğinde, araştırma katılan faydalanıcıların % 90,2’si projelerin devam etmesini isterken % 7,3’ü ise devam etmesini istemedikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca, araştırmaya katılan faydalanıcıların % 2,4’ünün konuyla ilgili herhangi bir cevap vermedikleri görülmektedir. Bu sonuçlar, faydalanıcıların projelerden ne derece memnun olduğunu göstermektedir.

4.2.5. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projelerin Halk Tarafından Cazip Görülme Durumuna İlişkin Dağılım

Araştırmaya katılan faydalanıcıların projelerin halk tarafından cazip görülme durumuna ilişkin görüşlerine ait bulgular Grafik 14’te verilmiştir.

SOSYAL İÇERİKLİ PROJELERİN ETKİ ANALİZİ

Grafik 14: Projelerin Halk Tarafından Cazip Görülme Durumuna İlişkin Araştırmaya Katılan Faydalanıcılarının Görüşlerine Ait Yüzde Değerleri

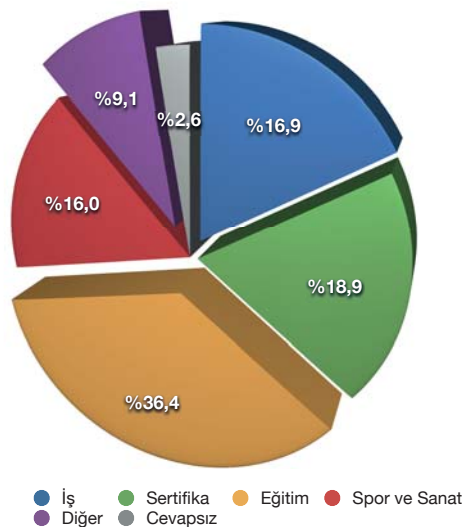

Grafik 14'te projelerin halk tarafından cazip görülüp görülmediğinde ilişkin faydalanıcıların görüşlerine ait yüzde değerleri görülmektedir. Buna göre, araştırmaya katılan faydalanıcıların % 66,6'sı projelerin halk tarafından tamamen cazip görüldüğü, %27,4'ü kısmen cazip görüldüğü, % 3,2'si ise projelerin halk tarafından cazip görülmediği noktasında görüş belirtmişlerdir. Ayrıca, % 2,9'luk bir kesimin konuyla ilgili görüş belirtmediği görülmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda, Diyarbakır genelinde yapılan sosyal içerikli projelerin halkın büyük çoğunluğu tarafından cazip görüldüğünü söylemek mümkündür.

4.2.6. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projelere Katılımdaki Amaçlarına İlişkin Dağılım

Araştırmaya katılan faydalanıcıların projelere katılımdaki amaçlarına ilişkin bulgular Grafik 15'te verilmiştir.

Grafik 15: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projelere Katılımdaki Amaçlarına İlişkin Yüzde Değerleri

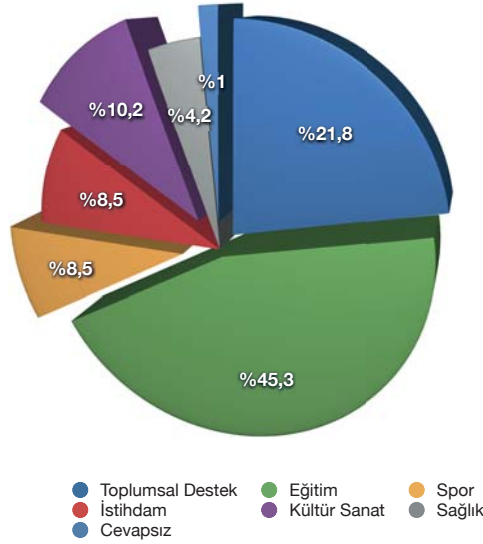
Grafik 15'te, araştırmaya katılan faydalanıcıların % 36'4'ünün eğitim, % 18,9'unun sertifika, % 16,9'unun iş, % 16'sının spor ve sanat, % 9,1'inin diğer amaçlı projelere katıldıkları; % 2,6'sının ise konuyla ilgili görüş belirtmedikleri görülmektedir.

Bu sonuçlardan, faydalanıcıların projelere ağırlıklı olarak eğitim, sertifika, iş ve spor-sanat amaçlı katıldıkları anlaşılmaktadır. Özellikle eğitim amaçlı ve kendilerine iş edinme ya da sertifika alma amacıyla projelere devam eden katılımcılar dikkate alındığında, toplumun eğitim ve iş edinme noktasında ihtiyaçlarının olduğu ve bu ihtiyaçların projeler yoluyla kısmen de olsa giderilmeye çalışıldığı söylenebilir.

4.2.7. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Yapılmasını İstedikleri Alanlara İlişkin Dağılım

Araştırmaya katılan faydalanıcılarının proje yapılmasını istedikleri alanlara ilişkin bulgular Grafik 16'da verilmiştir.

Grafik 16: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Yapılmasını İstedikleri Alanlara İlişkin Yüzde Değerleri

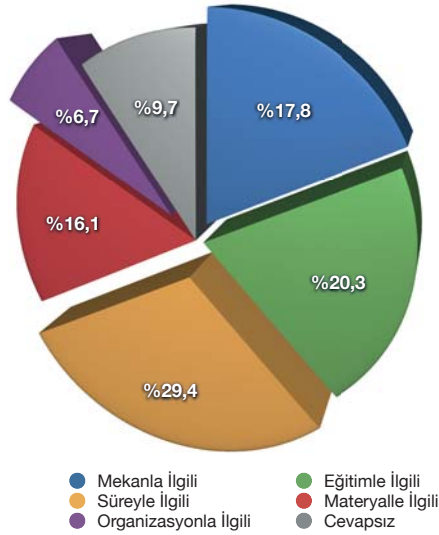

Grafik 16 incelendiğinde, araştırmaya katılan faydalanıcıların % 45,3'ünün eğitim, % 21,8'inin toplumsal destek, % 10,2'sinin kültür sanat, % 8,5'inin istihdam, % 8,5'inin spor, % 4,2'sinin sağlık alanında proje yapılmasını istedikleri; % 1,5'inin ise konuyla ilgili görüş belirtmedikleri anlaşılmaktadır. Proje faydalanıcılarının en çok eğitim ve toplumsal destek projelerine ihtiyaç duyulduğunu ifade etmesi, aslında toplumun da kendi eksiklerinin farkında olduğu ve bu aksayan yönlerin tedavisi için devletten projeler vb. yollarla destek beklediği şeklinde yorumlanabilir.

4.2.8. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projede Gözlemledikleri En Önemli Eksikliklere İlişkin Dağılım

Araştırmaya katılan faydalanıcıların projede gözlemledikleri en önemli eksikliklere ilişkin bulgular Grafik 17'de verilmiştir.

Grafik 17: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projede Gözlemledikleri En Önemli Eksikliklere İlişkin Yüzde Değerleri

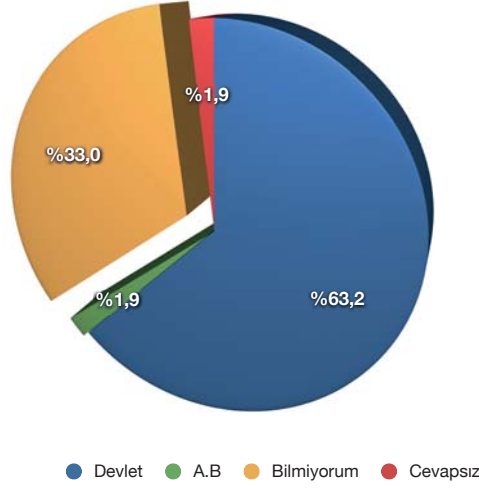
Grafik 17 incelendiğinde, araştırmaya katılan faydalanıcıların % 29,4'ü projelerdeki en önemli eksikliği süreyle, % 20,3'ü eğitimle, % 17,8'i mekânla, % 16,1'i materyalle ve % 6,7'i organizasyonla ilgili eksikliklerin olduğunu; % 9,7'si ise konuyla ilgili görüş belirtmediği görülmektedir.

Bu sonuçlar, proje sürelerinin, projelerde verilen eğitimin, projenin uygulandığı mekanın ve projelerde kullanılan materyallerin yetersiz olduğunu ya da faydalanıcıların beklentilerini karşılayacak nitelikte olmadığını ortaya koymaktadır. Bu anlamda, bundan sonra yapılacak projelerde özellikle proje sürelerinin daha özenle planlanması, verilen eğitimlerin iyileştirilmesi, proje mekânlarının projelere daha uygun hale getirilmesi ve materyal zenginliğinin sağlanması noktasında daha fazla gayret edilmesi gerektiği söylenebilir.

4.2.9. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projelerin Finansman Kaynağına İlişkin Görüşlerine Ait Dağılım

Projelerin finansman kaynağına ilişkin araştırmaya katılan faydalanıcılarının görüşlerine ait bulgular Grafik 18'de verilmiştir.

Grafik 18: Projelerin Finansman Kaynağına İlişkin Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Görüşlerine Ait Yüzde Değerleri

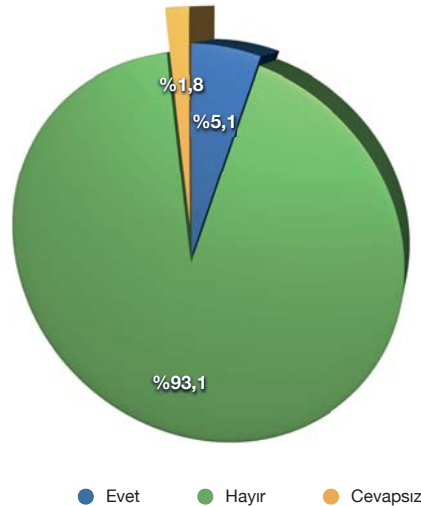
Grafik 18’de, projelerin finansman kaynağının araştırmaya katılan faydalanıcıların % 63’ü devlet ve % 1,9’unun Avrupa Birliği olarak belirttikleri görülmektedir. Ayrıca, faydalanıcıların % 33’ünün projelerin finansman kaynağını bilmediği ve % 1,9’unun ise konuyla ilgili görüş belirtmediği anlaşılmaktadır.

Bu sonuçlar, faydalanıcıların projelerle ilgili bilgilendirilmelerinin yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır. Devlete karşı tepkisel yaklaşımların önlenmesinde ve güneydoğu bölgesine devletin yeterince önem verdiğinin ortaya konulması noktasında sosyal içerikli projelerin devlet tarafından desteklendiğinin proje faydalanıcılarına duyurulmasının gerekli ve önemli olduğu düşünülmektedir.

4.2.10. Projelere Katılmada Olumsuz Telkin Alma Durumuna İlişkin Faydalanıcı Görüşlerine Ait Dağılım

Projelere katılmada olumsuz telkin alma durumuna ilişkin faydalanıcı görüşlerine ait bulgular Grafik 19’da verilmiştir.

Grafik 19: Projelere Katılmada Olumsuz Telkin Alma Durumuna İlişkin Faydalanıcı Görüşlerine Ait Yüzde Değerleri

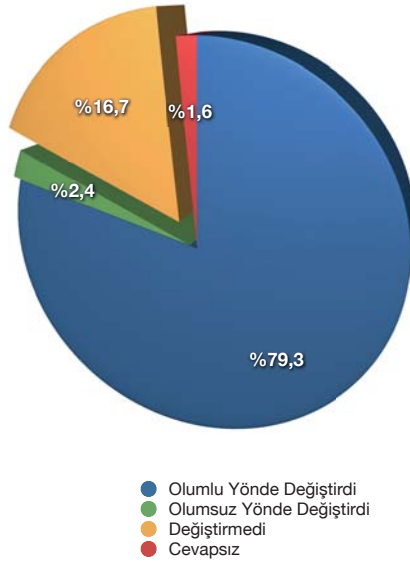
SOSYAL İÇERİKLİ PROJELERİN ETKİ ANALİZİ

Grafik 19 incelendiğinde, projelere katılmada olumsuz telkin alma durumuyla ilgili faydalanıcıların % 93,1'i hayır, %5,1'i evet şeklinde görüş belirttikleri; % 1,8'inin ise konuyla ilgili görüş belirtmedikleri görülmektedir. Projelere katılmada faydalanıcıların büyük çoğunluğunun olumsuz telkin almaması önemli olmakla birlikte, kısmi bir kesimin projelere katılımı ile ilgili olumsuz telkin alması dikkatlerden kaçmamalıdır.

4.2.11. Projelerin Devlete Yönelik Bakışı Değiştirme Durumuna İlişkin Faydalanıcıların Görüşlerine Ait Dağılım

Projelerin devlete yönelik bakışı değiştirme durumuna ilişkin faydalanıcıların görüşlerine ait bulgular Grafik 20'de verilmiştir.

Grafik 20: Projelerin Devlete Yönelik Bakışı Değiştirme Durumuna İlişkin Faydalanıcıların Görüşlerine Ait Yüzde Değerleri

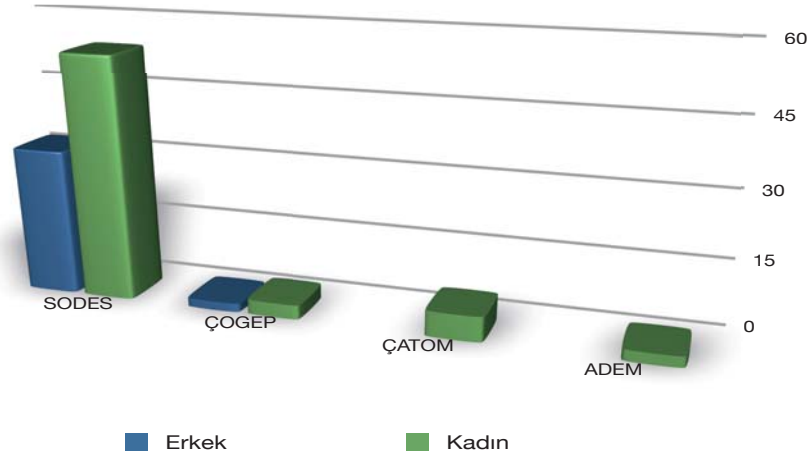
Faydalanıcıların % 79,3'ü projelerin devlete bakışlarını olumlu yönde değiştirdiğini, % 16,7'si projelerin devlete bakışını değiştirmede olduğunu ve % 2,4'ü ise projelerin devlete bakışını olumsuz yönde değiştirdiğini ifade etmişlerdir. Faydalanıcıların % 1,6'sı ise konuyla ilgili herhangi bir cevap vermemişlerdir. Burada verilen cevaplar doğrultusunda, daha önce olumsuz bir bakış açısı varken projeler vasıtasıyla bunun olumluya döndüğü anlaşılmaktadır. Bu anlamda projelerin devlete olan güveni temin etme noktasında çok ciddi katkı sağladığı görülmektedir. Projelerin özellikle bu yönünü göz önüne alarak, Diyarbakır halkının devlete olan olumsuz bakış açısını değiştirme anlamında projelerin nitelik ve nicelik olarak artarak devam etmesi sağlanmalıdır.

4.3. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre, Kişisel Bilgilerine Ait Çapraz Bulgular

4.3.1. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Cinsiyete Ait Çapraz Bulgular

Araştırmaya katılan faydalanıcıların proje türüne göre cinsiyet dağılımları Grafik 21’de verilmiştir.

Grafik 21: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Cinsiyet Dağılımlarına Ait Yüzde Değerleri

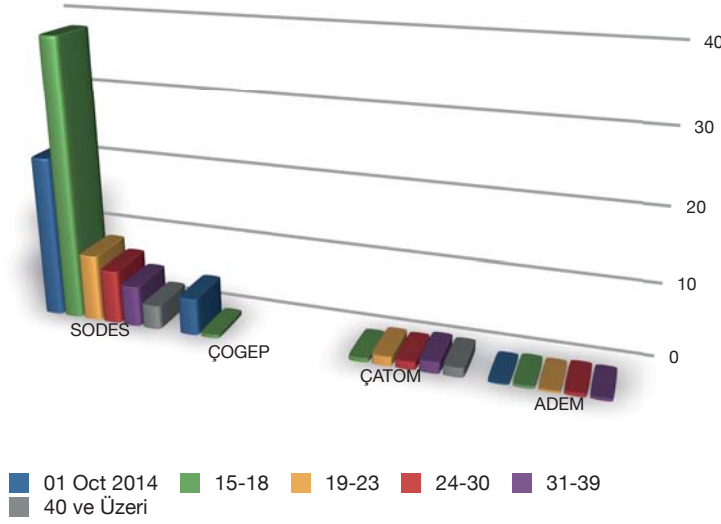
Grafik 21’de, SODES ve ÇOGEP projeleri faydalanıcılarının ağırlıklı olarak kadınlar olduğu görülmektedir. Ayrıca, ÇATOM ve ADEM projelerinden faydalananların ise yalnız kadınlar olduğu görülmektedir.

Kadınların sosyal dışlanmışlığının önüne geçmek ve onları toplumla bütünleştirmek ÇATOM ve ADEM’lerin varlık nedenleri olduğu için katılımcıların tamamının kadın olması kaçınılmaz bir durumdur. SODES ve ÇOGEP projelerinde de kadınların daha fazla olduğu görülmektedir. Güneydoğu bölgesinin sosyal ve kültürel şartları dikkate alındığında, kadınların sosyal hayatın dışında olduğu -diğer bölgelere oranla- söylenebilir. Bu anlamda, kadın faydalanıcı oranlarının yüksek olması özellikle Güneydoğu Bölgesi için önemlidir.

4.3.2. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Yaş Aralıklarına Ait Çapraz Bulgular

Araştırmaya katılan faydalanıcıların proje türüne göre yaş aralıkları dağılımları Grafik 22’de verilmiştir.

Grafik 22: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Yaş Aralıkları Dağılımlarına Ait Yüzde Değerleri

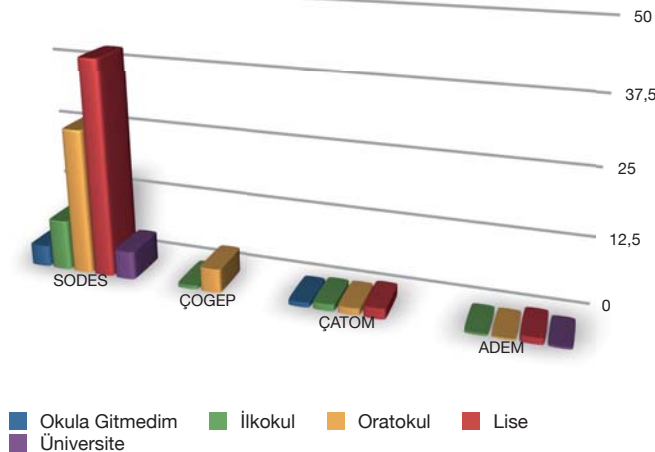

Proje türüne göre, faydalanıcıların yaş dağılımlarının görüldüğü Grafik 22’de, proje faydalanıcılarının yaşları SODES projelerinde ağırlıklı olarak 10-23, ÇOGEP projelerinde 10-14, ÇATOM projelerinde 19-40 ve ADEM projelerinde 19-30 yaş aralığında olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, tüm projelerin 10 ile 40 yaş aralığında bir faydalanıcı kitlesinin olduğu açıktır. SODES ve ÇOGEP projelerinden faydalananların ağırlıklı olarak gençler ve çocuklardan oluştuğu söylenebilir.

4.3.3. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Eğitim Düzeyine Ait Çapraz Bulgular

Araştırmaya katılan faydalanıcıların proje türüne göre eğitim düzeyi dağılımları Grafik 23’te verilmiştir.

Grafik 23: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Eğitim Düzeyi Dağılımlarına Ait Yüzde Değerler

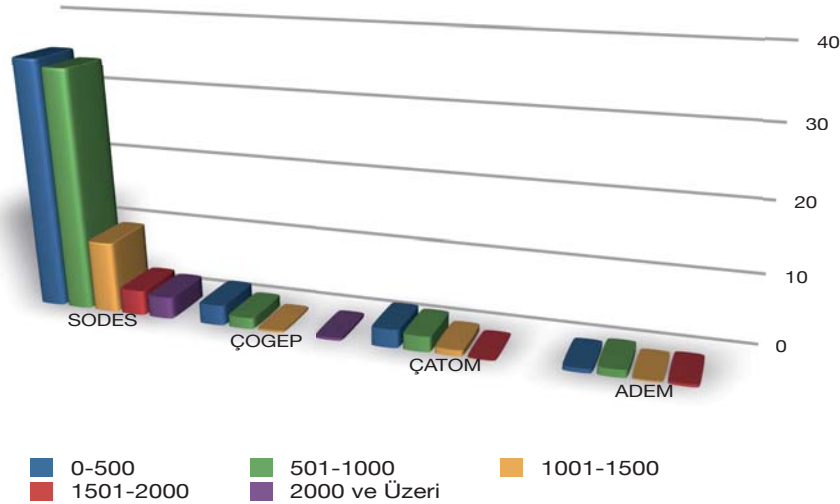

Proje türüne göre faydalanıcıların yaş dağılımlarının görüldüğü Grafik 23'te, proje faydalanıcılarının SODES projelerinde ağırlıklı olarak lise ve ortaokul; ÇOGEP projelerinde ortaokul; ÇATOM projelerinde lise, ortaokul, ilkokul; ADEM projelerinde lise düzeyinde bir eğitim aldıkları anlaşılmaktadır. SODES ve ÇOGEP programlarının hedef kitlesi dikkate alındığında, katılımcıların eğitim düzeylerinin makul olduğu söylenebilir. Keza ÇATOM ve ADEM merkezli projeler için de aynı durum söz konusudur. Ancak, özellikle ÇATOM merkezlerinin kuruluş amaçları kadınların sorunlarının farkına varmalarına, tanımlamalarına ve çözümü için inisiyatif kullanabilmelerine fırsat sağlamak; kadınların kamusal alana daha fazla katılımlarını ve kamusal hizmetlerden daha fazla yararlanmalarını sağlamak; kadın istihdamını ve kadın girişimciliğini artırmaktır. Bu perspektife, **ÇATOM projelerinde lise düzeyinde** faydalanıcı sayısının fazla olması üzerinde durulabilir. Zira lise düzeyinde birisi en azından okumayı ve yazmayı bilir ve yine kamusal hizmetlerden yararlanmada zorluk yaşamayabilir. Bu bakımdan, ÇATOM projelerinde özellikle okula gitmemiş ya da ilkokul mezunlarının faydalanıcı olması yerinde olacaktır.

4.3.4. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Gelir Düzeylerine Ait Çapraz Bulgular

Araştırmaya katılan faydalanıcıların proje türüne göre gelir düzeylerine ait dağılımları grafik 24'te verilmiştir.

Grafik 24: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Gelir Düzeylerine Ait Yüzde Değerleri

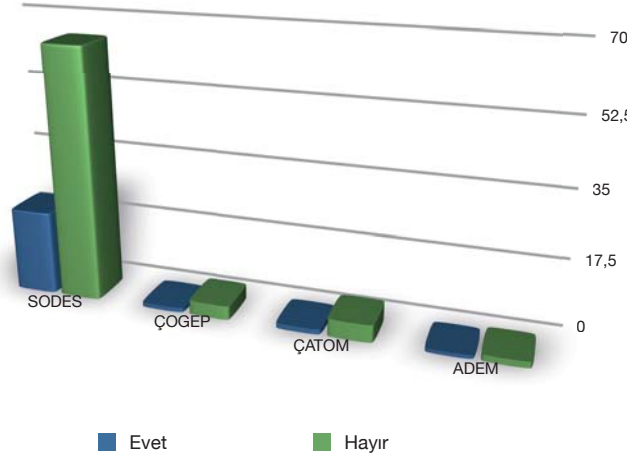

Grafik 24'te, SODES, ÇOGEP ve ÇATOM projelerinden faydalananların çoğunluğunun 0-1000 TL; ADEM projelerinden faydalananların çoğunluğunun 501-1000 TL arası gelire sahip oldukları görülmektedir. Tüm projelerin genel hedeflerinin yoksulluk ve fakirlikten dolayı sosyal dışlanmışlıkla karşı karşıya kalan bireyler olduğu dikkate alındığında, özellikle SODES, ÇOGEP ve ÇATOM projelerinin hedef kitlelerinin uygun seçilmiş olduğu söylenebilir.

4.3.5. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Göç Durumuna Ait Çapraz Bulgular

Araştırmaya katılan faydalanıcıların proje türüne göre göç durumuna ait dağılımları grafik 25'te verilmiştir.

Grafik 25: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Göç Durumuna Ait Yüzde Değerleri

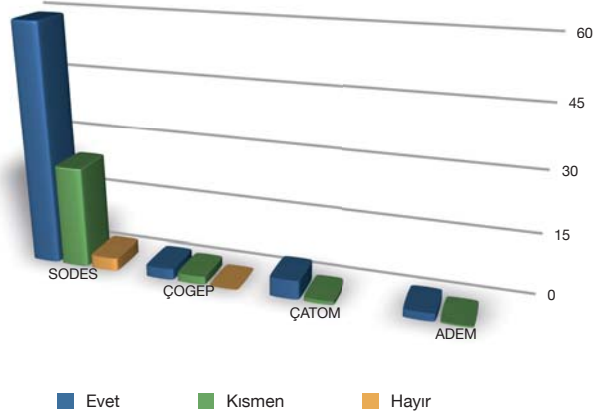
Grafik 25 incelendiğine, tüm projelerde faydalanıcıların ağırlıklı olarak mukim bireylerden oluştuğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, her proje türünde ikamet ettikleri yere göçle gelen bireylerin de faydalanıcı olarak katıldıkları görülmektedir. Bu sonuçlar makul olmakla birlikte, ileri dönemlerde yürütülecek projelerde göç nedeniyle gerek toplum gerek şehir yaşamına adapte olmakta zorlanan bireylerin oranlarının artırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

4.4. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Projelerin Genel Değerlendirilmesine Ait Çapraz Bulgular

4.4.1. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Projelerin Halk Tarafından Cazip Görülüp Görülmediğine İlişkin Görüşlerine Ait Çapraz Bulgular

Araştırmaya katılan faydalanıcıların proje türüne göre projelerin halk tarafından cazip görülüp görülmediğine ilişkin görüşlerine ait dağılımları Grafik 26'da verilmiştir.

Grafik 26: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Projelerin Halk Tarafından Cazip Görülüp Görülmediğine İlişkin Görüşlerine Ait Yüzde Değerleri

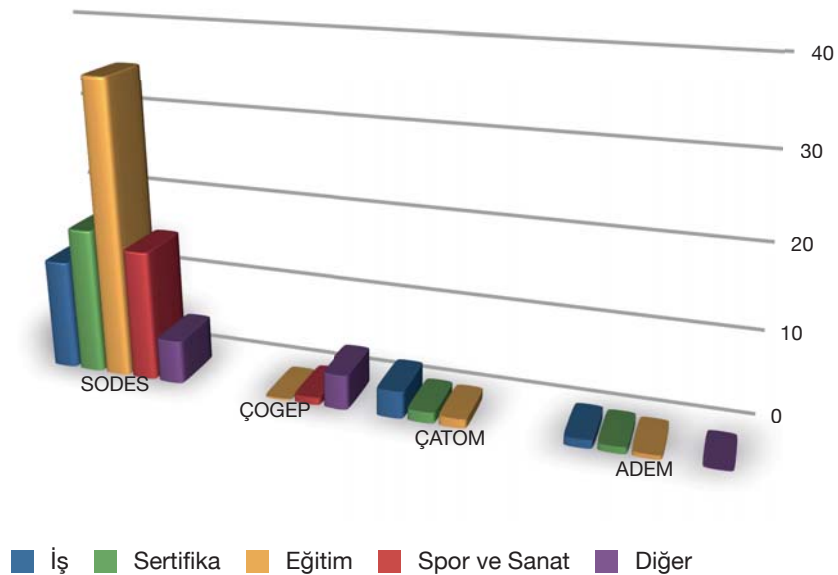

Grafik 26 incelendiğinde, faydalanicıların projelerin halk tarafından cazip görüldüğü noktasında görüş bildirdikleri anlaşılmaktadır. Genel anlamda, projelerin halk tarafından cazip görülmesi olumlu değerlendirilecek bir durumdur. Zira yapılan projelerin halk tarafından cazip görülmesi diğer dönemlerdeki projelerin içeriklerine ışık tutabilir. Böylelikle diğer yapılması öngörülen projelerinde halk tarafından be-nimsenmesi ve cazip görülmesi sağlanabilir.

4.4.2. Araştırmaya Katılan Faydalanicıların Proje Türüne Göre Projelere Katılım Amacına İlişkin Görüşlerine Ait Çapraz Bulgular

Araştırmaya katılan faydalanicıların proje türüne göre projelere katılım amacına ilişkin görüşlerine ait dağılımları Grafik 27’de verilmiştir.

Grafik 27: Araştırmaya Katılan Faydalanicıların Proje Türüne Göre Projelere Katılım Amacına İlişkin Görüşlerine Ait Yüzde Değerleri

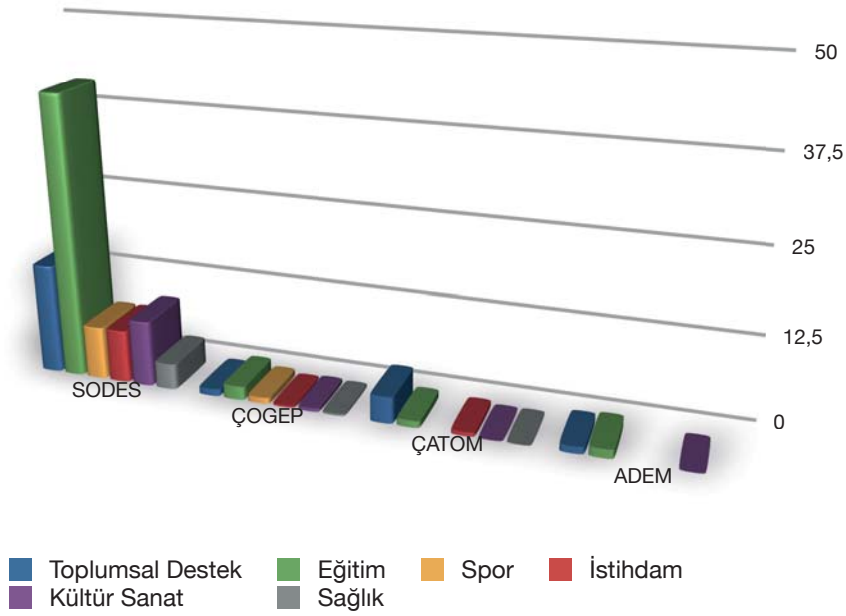
SOSYAL İÇERİKLİ PROJELERİN ETKİ ANALİZİ

Proje türüne göre, faydalanıcıların projelere katılım amaçlarının SODES projelerinde ağırlıklı olarak eğitim, sertifika ve iş; ÇOGEP projelerinde diğer, spor ve sanat; ÇATOM projelerinde iş ve sertifika; ADEM projelerinde iş, sertifika ve eğitim olduğu görülmektedir.

4.4.3. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre En Çok Hangi Alanda Proje Yapılmasına İhtiyaç Olduğuna İlişkin Görüşlerine Ait Çapraz Bulgular

Araştırmaya katılan faydalanıcıların proje türüne göre en çok hangi alanda proje yapılmasına ihtiyaç olduğuna ilişkin görüşlerine ait dağılımları grafik 28’de verilmiştir.

Grafik 28: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre En Çok Hangi Alanda Proje Yapılmasına İhtiyaç Olduğuna İlişkin Görüşlerine Ait Yüzde Değerleri

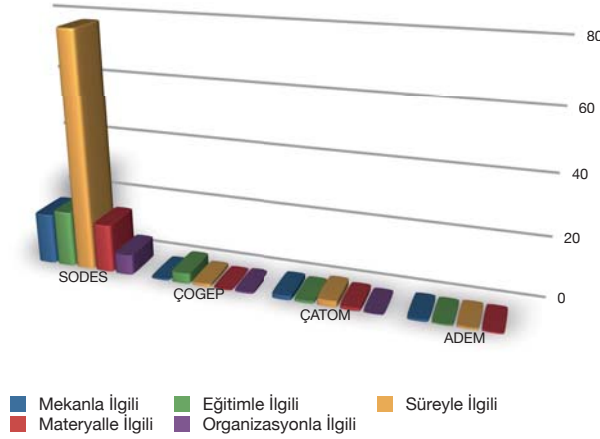

Grafik 28, SODES proje faydalanıcılarının eğitim, toplumsal destek ve kültür sanat; ÇOGEP proje faydalanıcılarının eğitim ve toplumsal destek; ÇATOM proje faydalanıcılarının toplumsal destek ve eğitim; ADEM proje faydalanıcılarının eğitim ve toplumsal destek alanlarında projeye ihtiyaç olduğu yönünde görüş bildirdikleri anlaşılmaktadır. SODES, ÇOGEP ve ADEM projeleri katılımcıları öncelikli olarak, eğitim alanlarında projeye ihtiyaç duyarken ÇATOM proje faydalanıcıları toplumsal destek alanlarında projelere ihtiyaç duymaktadır. Faydalanıcı itibarıyla kadınlardan oluşan ÇATOM projelerinin toplumsal destek içerikli olması önemlidir. Bu nedenle, ÇATOM projelerinin ağırlıklı olarak toplumsal destek içerikli projeler olması gerektiği söylenebilir.

4.4.4. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Projelerde Dikkati Çeken En Önemli Eksikliğe İlişkin Görüşlerine Ait Çapraz Bulgular

Araştırmaya katılan faydalanıcıların proje türüne göre projelerde dikkati çeken en önemli eksikliğe ilişkin görüşlerine ait dağılımları grafik 29'da verilmiştir.

Grafik 29: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Projelerde Dikkati Çeken En Önemli Eksikliğe İlişkin Görüşlerine Ait Yüzde Değerleri

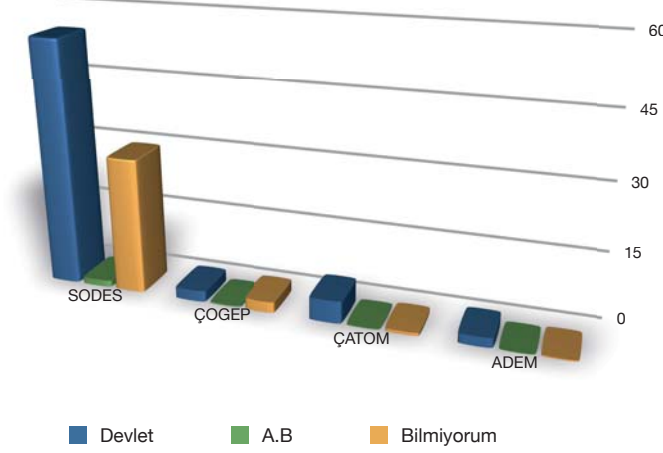
Grafik 29 incelendiğinde, SODES proje faydalanıcıları projelerde süreyle, eğitimle ve mekanla; ÇOGEP proje faydalanıcıları eğitim ve süreyle; ÇATOM proje faydalanıcıları süre, materyal, mekan ve eğitim; ADEM proje faydalanıcılarının mekan, eğitim, süre, materyal ve organizasyonla ilgili eksikleri belirttikleri anlaşılmaktadır. Anket uygulama sırasında da tüm yararlanıcılar, araştırmacılara sürenin yetersiz olduğu, daha uzun soluklu projelerin yapılması ve projelerin bir şekilde devam etmesinin sağlanması gerektiği konusunda görüşlerini dile getirmişlerdir. Bu sonuçlar doğrultusunda, gelecek dönemlerde yapılacak olan SODES, ÇOGEP, ÇATOM ve ADEM projelerinde süre, mekan, eğitim ve materyal noktasında daha dikkatli değerlendirmelerin yapılması gerekmektedir.

4.4.5. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Projelerin Finansman Kaynağına İlişkin Görüşlerine Ait Çapraz Bulgular

Araştırmaya katılan faydalanıcıların proje türüne göre projelerin finansman kaynağına ilişkin görüşlerine ait dağılımları grafik 30'da verilmiştir.

SOSYAL İÇERİKLİ PROJELERİN ETKİ ANALİZİ

Grafik 30: Araştırmaya katılan faydalanıcıların proje türüne göre projelerin finansman kaynağına ilişkin görüşlerine ait dağılımları grafik 30'da verilmiştir.

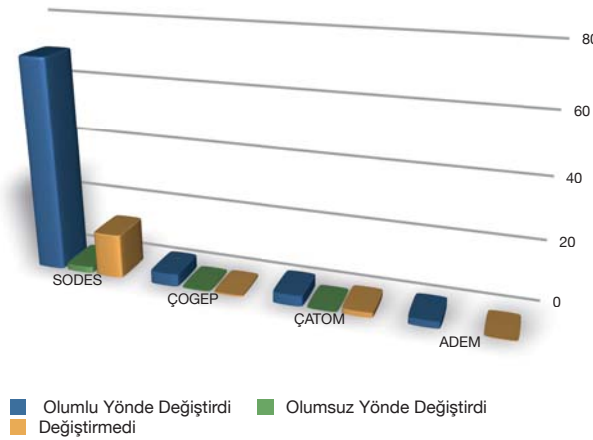

Grafik 30 da, SODES, ÇOGEP, ÇATOM ve ADEM proje faydalanıcıların çoğunluğunun projelerin finansman kaynağını devlet olarak bildikleri görülmektedir. Bununla birlikte, tüm projelerde faydalanıcıların bir kısmının projelerin finansman kaynağını bilmediği açıktır. Özellikle SODES faydalanıcıların önemli bir kısmının projenin finansmanını bilmedikleri ön plana çıkmaktadır. Bu durum, projelerle ilgili faydalanıcıların gereğince bilgilendirilmediği ile açıklanabilir. Ayrıca, sonraki projelerde böyle bir durumla karşılaşmamak için tanıtım materyallerinde finansman kaynağının belginleştirilmesinde fayda olabilir.

4.4.6. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Projelerin Devlete Bakışı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşlerine Ait Çapraz Bulgular

Araştırmaya katılan faydalanıcıların proje türüne göre projelerin devlete bakışı nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerine ait dağılımları grafik 31'de verilmiştir.

Grafik 31: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Proje Türüne Göre Projelerin Devlete Bakışı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşlerine Ait Yüzde Değerleri

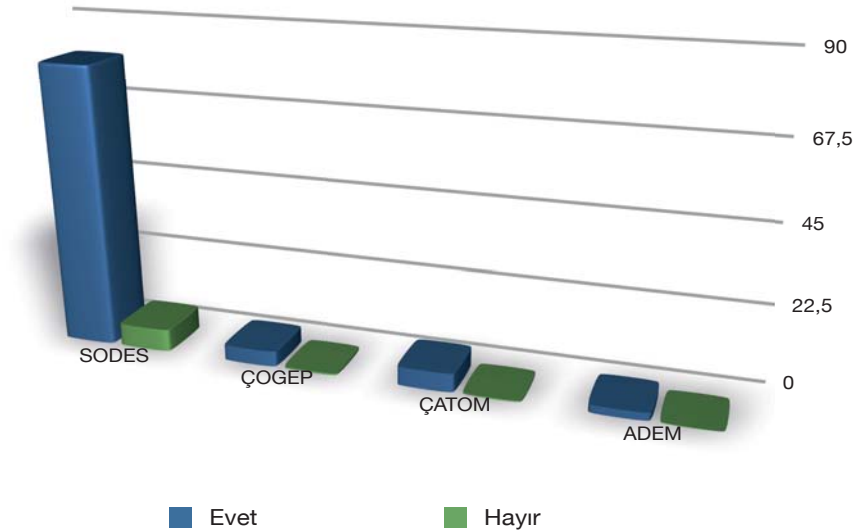

Grafik 31 de, SODES, ÇOGEP, ÇATOM ve ADEM proje faydalanıcıların çoğunluğunun projeler yoluyla devlete bakış açısının olumlu yönde değiştiği görülmektedir. Ancak, ÇATOM projelerinde devlete bakışı olumlu yönde değişen faydalanıcı oranlarının yarısı kadar da devlete bakışın değişmediğini söyleyen faydalanıcıların olması dikkat çekicidir. Bu sonuç doğrultusunda, özellikle ÇATOM projelerinde böyle bir sonucun çıkma nedenlerinin araştırılması gerekmektedir.

4.4.7. Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projelerin Devam Edip Etmemesine İlişkin Görüşlerine Ait Çapraz Bulgular

Araştırmaya katılan faydalanıcıların projelerin devam edip etmemesine ilişkin görüşlerine ait dağılımları grafik 32’de verilmiştir.

Grafik 32: Araştırmaya Katılan Faydalanıcıların Projelerin Devam Edip Etmemesine İlişkin Görüşlerine Ait Yüzde Değerleri

Grafik 32 de, SODES, ÇOGEP, ÇATOM ve ADEM proje faydalanıcılarının çoğunluğunun katıldıkları projenin devam etmesi noktasında görüş bildirdikleri görülmektedir. Bununla birlikte, her bir proje kendi içinde değerlendirildiğinde SODES proje faydalanıcılarının katıldıkları projenin devam etmesini daha çok istedikleri görülmektedir.

4.5. Projelerin Sosyalleşmeye Yönelik Etkilerini Ölçen Maddelere İlişkin Bulgular

4.5.1. Projelerin Sosyalleşmeye Yönelik Etkilerini Ölçen Maddelere İlişkin Yüzde Değerlerine Ait Bulgular

Tüm proje türlerinde ortak olan ve projelerin katılımcıların sosyalleşmelerine yönelik etkilerinin ölçüldüğü maddelere ilişkin yüzde değerleri Tablo 2’de verilmiştir.

SOSYAL İÇERİKLİ PROJELERİN ETKİ ANALİZİ

Tablo 2. Projelerin Sosyalleşmeye Yönelik Etkilerini Ölçen Maddelere İlişkin Yüzde Değerleri

		Evet (%)	Kısmen (%)	Hayır (%)	Z
SOSYAL	1 Projeler toplumsal yaşama katılımımda faydalı oldu.	86,6	12	1,4	1187
	2 Projeler sayesinde insanlarla iletişim kurmam kolaylaştı.	76,3	19,3	4,4	1177
	3 Projelere katılarak boş zamanlarımı değerlendirmeyi öğrendim.	84,2	10,8	5	1184
	4 Proje sürecinde yeni arkadaşlar edinerek sosyal yönümü geliştirdim.	76,5	17,1	6,4	1178
	5 Projeler boşluktan kurtulmamı sağladı.	68,4	21,7	9,9	1183
	6 Projeler sayesinde arkadaş çevrem genişledi.	72,6	19,9	7,5	1179
	7 Farklı düşünceden arkadaşlarla bir arada yaşamayı öğrendim.	75,1	18,6	6,3	1182
	8 Projeler yoluyla hayata bakışım olumlu yönde değişti.	72,8	22,5	4,7	1177
	9 Projeler sayesinde kendimi daha rahat ifade edebiliyorum.	71,0	22,2	6,8	1173
	10 Projeye katıldıktan sonra toplumda sevgi ve barışın hâkim olabileceğini anladım.	73,3	21,4	5,3	1175
	11 Projeler genel kültür düzeyimin artmasına katkı sağladı.	74,9	20,1	5,0	1181
	12 Projelerle farklı kültürleri tanıma fırsatı buldum.	71,4	20,7	7,9	1175
	13 Proje sayesinde birlikte çalışma alışkanlığı edindim.	75,5	18,7	5,8	1180

Tablo 2 incelendiğinde, “Projeler toplumsal yaşama katılımımda faydalı oldu.” ve “Projelere katılarak boş zamanlarımı değerlendirmeyi öğrendim.” maddesine faydalanicıların büyük çoğunluğunun “evet” noktasında görüş bildirdikleri görülmektedir. Bununla birlikte, “Projeler boşluktan kurtulmamı sağladı.” maddesine “evet” diyen faydalanicıların oranlarının diğer maddelere göre düşük kaldığı görülmektedir.

Diyarbakır genelinde yapılan projelere katılanların büyük çoğunluğu (% 86,6 ve % 12), projelerin toplumsal yaşama katılmada katılımcılara faydalı olduğu noktasında görüş bildirmişlerdir. Projeler sayesinde insanlarla daha rahat iletişim kurmanın oranları (M2: % 76,3) dikkate alındığında, faydalanicıların toplumsal yaşama katılmalarının daha kolay olduğu söylenebilir. Ayrıca, faydalanicıların farklı düşünceden insanlarla bir arada yaşamayı öğrenmeleri (M7: % 75,1), arkadaş çevrelerinin genişlemesi (M6: 72,6) ve yeni arkadaşlıklar yoluyla sosyal yönlerinin gelişmesi (M4: % 76,5) de toplumsal yaşama katılmada faydalanicıların cesaretlendiren unsurlar olduğunu söylemek mümkündür. Zira iletişim becerileri artan, farklı düşünceleri olan insanlarla bir arada yaşamayı benimseme ve arkadaşlıkların bireyleri topluma katılımda etkilemesi söz konusudur. Bu düzlemde, projelerin özellikle sosyal dışlanmışlık duygusuna kapılan bireyleri toplumsal hayata yönlendirme ve dâhil etme noktasında önemli rollerinin olduğu söylenebilir.

Projeler yoluyla faydalanicıların büyük çoğunluğunun boş zamanlarını değerlendirmeyi öğrendiği (M3: % 84,2) ve boşluktan kurtuldukları (M5: % 68,4) anlaşılmaktadır. Boşluktan kurtulan ve boş zamanlarını değerlendirmeyi öğrenen insanların hayata bakışlarının da olumlu yönde değişmesi (M8: % 72,8) beklenir.

Projelerin faydalanicılar üzerindeki etkilerinden biri de faydalanicıların birlikte çalışma alışkanlığı edin-

miş (M13: % 75,5) olmalarıdır. Bununla birlikte, faydalanıcıların projeler yoluyla farklı kültürler tanıdıkları (M12: 71,14) ve bu doğrultuda genel kültür düzeylerinin arttığı (M11: 74,9) da görülmektedir.

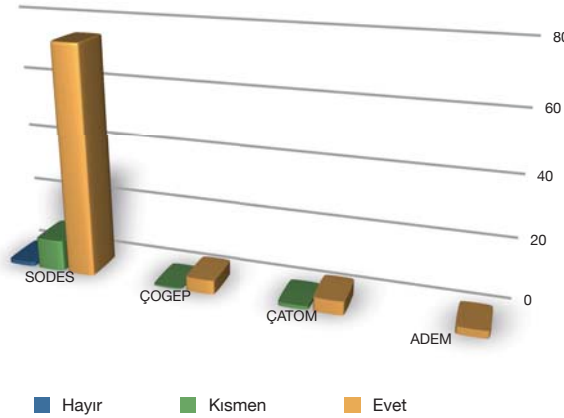
4.5.2. Proje Türlerine Göre, Projelerin Sosyalleşmeye Yönelik Etkilerini Ölçen Maddelere İlişkin Çapraz Bulgular

Bu bölümde projelerin sosyalleşmeye yönelik etkilerini ölçen her bir maddeye verilen cevapların proje türlerine göre dağılımı verilmiştir. Bu dağılımlar grafiklerle gösterilerek yorumlanmıştır.

4.5.2.1. “Projeler toplumsal yaşama katılımımda faydalı oldu.” Maddesine Verilen Cevapların Proje Türüne Göre Dağılımlarına İlişkin Bulgular

“Projeler toplumsal yaşama katılımımda faydalı oldu.” maddesine verilen cevapların proje türüne göre dağılımlarına ait yüzde değerleri grafik 33’te verilmiştir.

Grafik 33. “Projeler toplumsal yaşama katılımımda faydalı oldu.” Maddesine Verilen Cevapların Proje Türüne Göre Dağılımlarına Ait Yüzde Değerleri

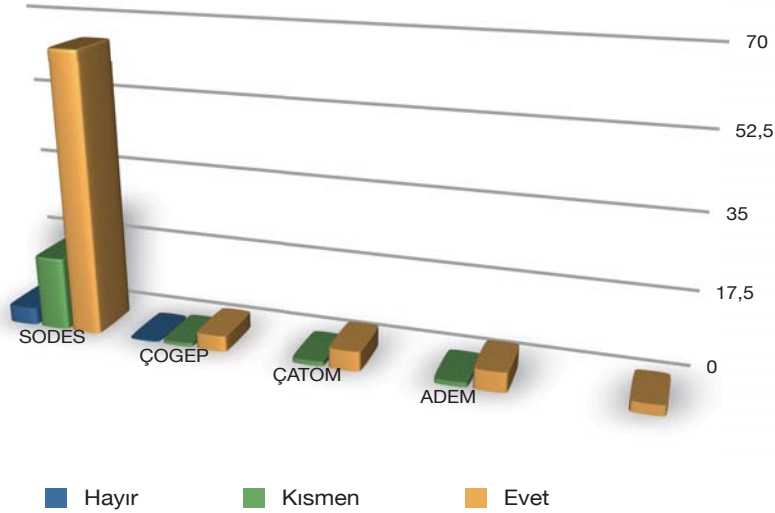

Grafik 33’te, SODES, ÇOGEP, ÇATOM ve ADEM projeleri faydalanıcılarının büyük çoğunluğu projelerin toplumsal yaşama katılımımda kendileri için faydalı olduğu noktasında (Evet) görüş bildirdikleri görülmektedir. Proje türlerinde özellikle ADEM, ÇOGEP ve SODES projelerinin faydalanıcıların toplumsal yaşama katılımımda daha etkili olduğu söylenebilir. ÇATOM projelerinde özellikle “kısmen evet” diyen faydalanıcıların oranının diğer proje türlerine göre yüksek olması ÇATOM projelerinin kısmen faydalanıcılarını toplumsal yaşama katmada zayıf kaldığını ortaya koymaktadır. Ancak, genel itibarıyla tüm projelerin, faydalanıcıları toplumsal yaşama katma noktasında etkili olduğunu söylemek mümkündür.

4.5.2.2. “Projeler sayesinde insanlarla iletişim kurmam kolaylaştı.” Maddesine Verilen Cevapların Proje Türüne Göre Dağılımlarına İlişkin Bulgular

“Projeler sayesinde insanlarla iletişim kurmam kolaylaştı.” maddesine verilen cevapların proje türüne göre dağılımlarına ait yüzde değerleri grafik 34’te verilmiştir.

Grafik 34. “Projeler sayesinde insanlarla iletişim kurmam kolaylaştı.” Maddesine Verilen Cevapların Proje Türüne Göre Dağılımlarına Ait Yüzde Değerleri

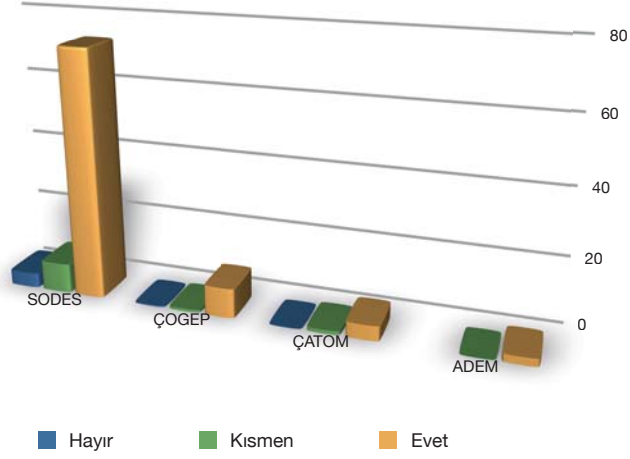

Grafik 34 incelendiğinde, SODES; ÇOGEP; ÇATOM ve ADEM projelerinin faydalanıcıların iletişim becerilerini artırdığı anlaşılmaktadır. Özellikle ADEM projelerinin faydalanıcıların diğer insanlarla iletişim kurmalarını daha fazla kolaylaştırdığı söylenebilir. Göç, fakirlik, yoksulluk, cinsiyet vb. nedenlerden dolayı dezavantajlı konumda bulunan faydalanıcıların toplumsal yaşama adapte olabilmelerini kolaylaştırıcı öncelikli öğelerden biri iletişimdir. Bu itibarla, ilgili noktada projelerin faydalanıcılar açısından olumlu sonuçlar verdiği söylenebilir.

4.5.2.3. “Projelere katılarak boş zamanlarımı değerlendirmeyi öğrendim.” Maddesine Verilen Cevapların Proje Türüne Göre Dağılımlarına İlişkin Bulgular

“Projelere katılarak boş zamanlarımı değerlendirmeyi öğrendim.” maddesine verilen cevapların proje türüne göre dağılımlarına ait yüzde değerleri grafik 35’te verilmiştir.

Grafik 35. “Projelere katılarak boş zamanlarımı değerlendirmeyi öğrendim.” Maddesine Verilen Cevapların Proje Türüne Göre Dağılımlarına Ait Yüzde Değerleri

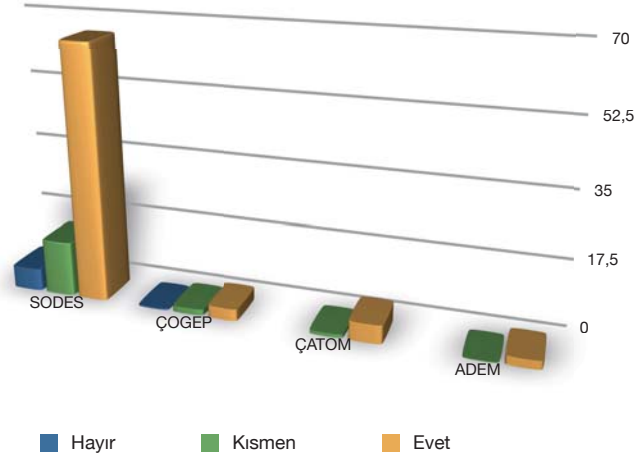
Tüm projelerin faydalanıcılara boş zamanları değerlendirme noktasında faydalı olduğu söylenebilir. Özellikle SODES ve ADEM projelerinin faydalanıcılara boş zamanlarını değerlendirmeyi öğrettikleri görülmektedir. Diğer projelerde bu anlamda faydalanıcılara yararlı olduğu görülmekle birlikte, kendi içlerinde evet, hayır ve kısmen oranlarının düşük olduğu anlaşılmaktadır. ÇATOM ve ADEM projelerinin özellikle kadınlara dönük olması nedeniyle aslında tüm faydalanıcılarına boş zamanı değerlendirmeyi öğretmeleri yerinde olacaktır. Faydalanıcılara boş zamanlarını değerlendirme alışkanlığı kazandırabilmek amacıyla proje boyunca kitap okumanın öneminden ve bireysel hobi uğraşları öneminden bahsedilebilir veya kısa süreli pratik kurslar açılabilir.

4.5.2.4. “Proje sürecinde yeni arkadaşlar edinerek sosyal yönümü geliştirdim.” Maddesine Verilen Cevapların Proje Türüne Göre Dağılımlarına İlişkin Bulgular

“Proje sürecinde yeni arkadaşlar edinerek sosyal yönümü geliştirdim.” maddesine verilen cevapların proje türüne göre dağılımlarına ait yüzde değerleri grafik 36’da verilmiştir.

SOSYAL İÇERİKLİ PROJELERİN ETKİ ANALİZİ

Grafik 36. “Proje sürecinde yeni arkadaşlar edinerek sosyal yönümü geliştirdim.” Maddesine Verilen Cevapların Proje Türüne Göre Dağılımlarına Ait Yüzde Değerleri

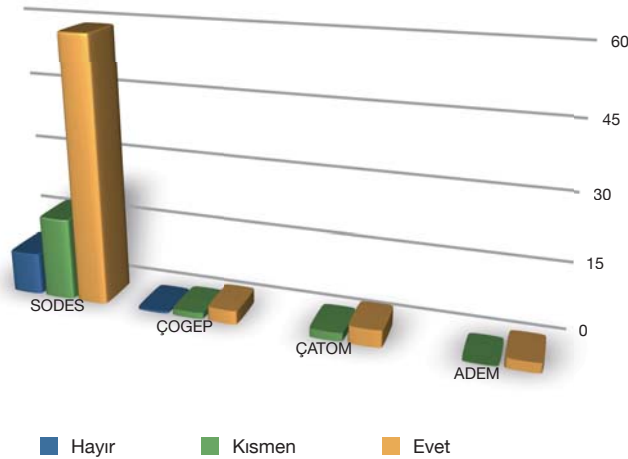

Grafik 36 incelendiğinde, SODES, ÇOGEP, ÇATOM ve ADEM projelerinin faydalanıcıların sosyal yönünü geliştirdiği anlaşılmaktadır. Faydalanıcıların sosyal yönlerinin gelişmesi önemli bir husustur. Zira projeye katılanların dezavantajlı kesimlerden olduğu malumdur. Dezavantajlılık nedeniyle sosyalleşememiş ya da sosyalleşme adına zayıf kalmış bireylerin sosyal yönlerinin geliştirilmesi ve böylece bu bireylerin topluma entegre edilmesi çok önemlidir.

4.5.2.5. “Projeler boşluktan kurtulmamı sağladı.” Maddesine Verilen Cevapların Proje Türüne Göre Dağılımlarına İlişkin Bulgular

“Projeler boşluktan kurtulmamı sağladı.” maddesine verilen cevapların proje türüne göre dağılımlarına ait yüzde değerleri grafik 37’de verilmiştir.

Grafik 37. “Projeler boşluktan kurtulmamı sağladı.” Maddesine Verilen Cevapların Proje Türüne Göre Dağılımlarına Ait Yüzde Değerleri

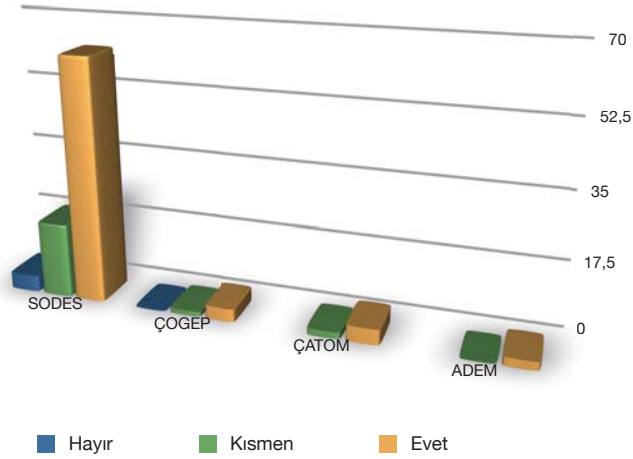

Tüm projelerin faydalanıcıların boşluktan kurtulması noktasında faydalı olduğu görülmektedir. “Projeler boşluktan kurtulmamı sağladı.” Maddesine evet diyenlerin ağırlıklı olduğu görülmekle birlikte, kısmen evet diyenlerin oranının da yüksek olduğu söylenebilir. Kendini boşlukta hisseden bireylerin farklı mecralara kayması söz konusudur. Özellikle bireylerin terörden uzak kalabilmeleri adına onları boşluktan kurtarmak gerekmektedir. Bu bakımdan, kısmen evet ve hayır diyenlerin de tamamen evet diyebilme-lerinin önemli ve onlar adına projelerde iyileştirici çalışmaların yapılmasının gerekli olduğu söylenebilir.

4.5.2.6. “Projeler yoluyla hayata bakışım olumlu yönde değişti.” Maddesine Verilen Cevapların Proje Türüne Göre Dağılımlarına İlişkin Bulgular

“Projeler yoluyla hayata bakışım olumlu yönde değişti.” maddesine verilen cevapların proje türüne göre dağılımlarına ait yüzde değerleri grafik 38’de verilmiştir.

Grafik 38. “Projeler yoluyla hayata bakışım olumlu yönde değişti.” Maddesine Verilen Cevapların Proje Türüne Göre Dağılımlarına Ait Yüzde Değerleri

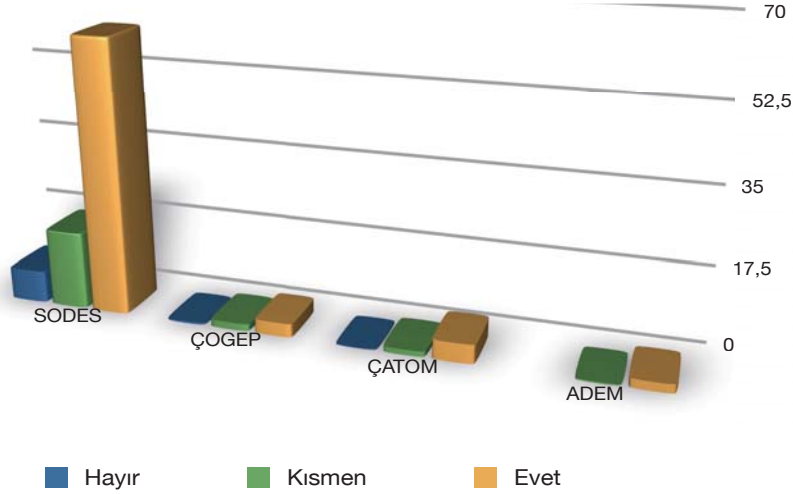
Tüm proje türlerinin, faydalanıcıların büyük çoğunluğunun hayata bakışını olumlu yönde değiştirdiği söylenebilir. Bu durum projelerden beklenen hedeflerin gerçekleştirdiği şeklinde yorumlanabilir.

4.5.2.7. “Projelerle farklı kültürleri tanıma fırsatı buldum.” Maddesine Verilen Cevapların Proje Türüne Göre Dağılımlarına İlişkin Bulgular

“Projelerle farklı kültürleri tanıma fırsatı buldum.” maddesine verilen cevapların proje türüne göre dağılımlarına ait yüzde değerleri grafik 39’da verilmiştir.

SOSYAL İÇERİKLİ PROJELERİN ETKİ ANALİZİ

Grafik 39. “Projelerle farklı kültürleri tanıma fırsatı buldum.” Maddesine Verilen Cevapların Proje Türüne Göre Dağılımlarına Ait Yüzde Değerleri

Grafik incelendiğinde, SODES, ÇOGEP, ÇATOM ve ADEM proje yararlanıcılarının projeler yoluyla farklı kültürleri tanıma fırsatı buldukları anlaşılmaktadır. Proje türlerinin kendi içinde oranları dikkate alındığında, özellikle SODES projelerinin farklı kültürleri faydalanıcılarla buluşturduğu söylenebilir. Güneydoğu bölgesinin kültürel ve sosyal yapısı dikkate alındığında, faydalanıcıların farklılıklarla birlikte yaşanabilmesi ve farklı kültürlerin doğal kabul edilebilmesi noktasında sosyal içerikli projelerin önemli rol oynadığını söylemek mümkündür.

4.5.3. Projelerin Genel Anlamda Etkilerini Ölçen Maddelere İlişkin Bulgular

Tüm proje türlerinde ortak olan ve projelerin genel etkilerinin ölçüldüğü maddelere ilişkin yüzde değerleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Projelerin Genel Anlamda Etkilerini Ölçen Maddelere İlişkin Yüzde Değerleri

			Evet (%)	Kısmen (%)	Hayır (%)	n
GENEL	1	Projeler sayesinde kendime güvenim geldi.	75,2	19,2	5,6	1177
	2	Projelerle sorumluluk bilinci kazandım.	77,4	18,2	4,4	1173
	3	Proje sürecinde katıldığım faaliyetler (seminer, konferans vb.) gelişimime yeterli katkıyı sağladı.	64,8	26,0	9,2	1174
	4	Proje sürecinde yapılan faaliyetler (seminer, konferans vb.) ailem ve çevremde beklenen etkiyi sağladı.	65,1	25,7	9,2	1176

Projelerin özel hedefleri kadar genel hedeflerinin ya da açık hedefleri kadar örtük hedeflerinin olduğu söylenebilir. Zira proje bir süreci içermekte ve bu süreçte beklenmedik olumlu gelişmelerin olması doğaldır. Bu anlamda, Diyarbakır il genelinde yapılan projelerin de faydalanıcılar üzerinde olumlu birçok gelişme sağladığını söylemek olanaklıdır.

Bu gelişmelerden biri faydalanıcıların kendilerine olan güvenlerini kazanmalarıdır. Projelere katılan faydalanıcıların çoğunluğu (M1: % 75,2) “Projeler sayesinde kendime olan güvenim geldi.” Şeklinde görüş belirterek bu durumu daha net ortaya koymuşlardır. Kendine güven kazanan bireylerin hayatlarında küçük büyük farklılıkların olabileceğini söylemek mümkündür. Proje faydalanıcıların büyük çoğunluğunun (M2: % 77,4) sorumluluk bilincinin gelişmesini bu kapsamda değerlendirilebilir.

Proje süreci boyunca birçok etkinlik ve faaliyet gerçekleştirilmektedir. Bu faaliyetlerle hem proje faydalanıcılarının hem de faydalanıcı çevresinin olumlu kazanım elde etmesi beklenmektedir. Bu düzlemde, tüm projelerde toplu faaliyetler gerçekleştirilerek katılımcıların gelişimi sağlanmak istenmiştir.

Proje boyunca yapılan faaliyetler dikkate alındığında, faaliyetlerin yararlanıcıların çoğu üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Faydalanıcıların büyük çoğunluğu “Proje sürecinde katıldığım faaliyetler (seminer, konferans vb.) gelişimime yeterli katkıyı sağladı.” Noktasında görüş bildirmişlerdir. Bununla birlikte, faydalanıcıların % 26’sının “Kısmen gelişimimi sağladı.” ve % 9’unun “Gelişimime katkı sağlamadı.” Görüşünü dile getirmeleri de üzerinde durulması gereken bir sonuçtur. Tüm bu sonuçlar doğrultusunda, proje süreci boyunca çeşitli faaliyetlerin yapılması gerekliliği açıktır.

Proje boyunca yapılan faaliyetler yalnız faydalanıcılar için değil aynı zamanda faydalanıcı çevresi için de düzenlenmektedir. Bu doğrultuda yapılan faaliyetlerin de faydalanıcı çevresi üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Zira “Proje sürecinde yapılan faaliyetler (seminer, konferans vb.) ailem ve çevremde beklenen etkiyi sağladı.” Görüşüne faydalanıcıların çoğunluğunun (M4: % 65,1) katıldığı görülmektedir. Bununla birlikte, kısmen etkili oldu ve etkili olmadı diyenlerin varlığı da dikkatlerden kaçmamalıdır. Bu anlamda, proje faaliyetlerinin niteliklerinin artırılarak devam ettirilmesinin önemli olduğu söylenebilir.

4.5.4. Kültür Sanat ve Sporla İlgili Projelerin Etkilerini Ölçen Maddelere İlişkin Bulgular

Kültür sanat ve sporla ilgili projelerin etkilerinin ölçüldüğü maddelere ilişkin yüzde değerleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Kültür Sanat ve Sporla İlgili Projelerin Etkilerini Ölçen Maddelere İlişkin Yüzde Değerleri

KÜLTÜR, SANAT ve SPOR			Evet (%)	Kısmen (%)	Hayır (%)	n
	1	Projeler kültür, sanat ve spor alanına ilgimi artırdı.	69,5	22,9	7,6	524
	2	Projeler yeteneklerimin gelişimine katkı sağladı.	71,8	21	7,2	525
	3	Eğitim aldığım kurs dalında yeni beceriler kazandım.	68,7	19,1	12,2	524
	4	Projeler yoluyla yeteneklerimin farkına vardım.	67,8	23,6	8,6	521
	5	Hiç bilmediğim sanat veya spor dallarıyla tanıştım.	56,1	25	18,9	524
	6	Projelerde aldığım eğitimle yeteneklerimi belgelendirdim.	55,8	25,8	18,5	520

Tablo 4 incelendiğinde, faydalanıcıların en az “Projelerde aldığım eğitimle yeteneklerimi belgelendirdim. (M6)” ve “Hiç bilmediğim sanat veya spor dallarıyla tanıştım. (M5)” Maddelerine evet; en fazla “Projeler yeteneklerimin gelişimine katkı sağladı. (M2)” ve “Projeler kültür, sanat ve spor alanına ilgimi artırdı. (M1)” Maddelerine evet şeklinde katıldıkları görülmektedir. Ayrıca, faydalanıcıların yeni beceriler kazandıkları (M3) ve yeteneklerinin farkına vardıkları (M4) da görülmektedir. Kültür, sanat ve spor projelerinin temel amacı, özellikle çocuk ve gençlerin sosyal dışlanmışlıklarının önüne geçmek, onların yeteneklerini açığa çıkartmak ve yeteneklerinin gelişimlerini sağlamaktır. Bu sonuçlar doğrultusunda, kültür, sanat ve spor projelerinin amaçlarına hizmet ettiği söylenebilir. Bununla birlikte, bu projelerin küçük ölçekte gözden geçirilmesinin gerekli olduğu söylenebilir.

4.5.5. İstihdamla İlgili Projelerin Etkilerini Ölçen Maddelere İlişkin Bulgular

İstihdamla ilgili projelerin etkilerinin ölçüldüğü maddelere ilişkin yüzde değerleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. İstihdamla İlgili Projelerin Etkilerini Ölçen Maddelere İlişkin Yüzde Değerleri

		Evet (%)	Kısmen (%)	Hayır (%)	N
İSTİHDAM	1	42,5	33,1	24,4	127
	2	45,1	23	32	122
	3	45,8	11,7	42,5	120
	4	43,7	27,7	28,6	119
	5	34,4	25,4	40,2	122
	6	35,5	23,4	41,1	124
	7	33,3	17,9	48,8	123
	8	62,6	17,9	19,5	123
	9	73,6	16	10,4	125
	10	45,5	4,9	49,6	123
	11	77,2	17,1	5,7	123
	12	55,9	20,3	23,7	118

Tablo 5 incelendiğinde, faydalanicıların en az “Proje meslek öğrenme ve iş bulma beklentimi yeterince karşıladı.”, “Projeler sayesinde tek başıma bir iş yeri açacak cesareti kazandım.”, “Projeler yoluyla alınan sertifikaların iş bulma sürecinde etkili olduğunu düşünmüyorum.”; en fazla “Projeler yeni meslek edinmemi sağladı.” ve “Projeler kadın istihdamında önemli rol oynamıştır.” Maddelerine evet şeklinde görüş belirttikleri görülmektedir. İstihdam projelerinin faydalanicıların meslek öğrenme, iş bulma ve bağımsız iş yeri açabilme beklentisini karşılama noktasında yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Her ne kadar istihdam projeleri faydalanicıların meslek öğrenme beklentilerini karşılama noktasında yetersiz kalsa da onların var olan mesleklerini geliştirme noktasında (M8) faydalı olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, istihdam projelerinin kadınların istihdamı noktasında önemli rol oynadığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan faydalanıcıların yarıya yakını “Projeler yoluyla alınan sertifikaların iş bulma sürecinde etkili olduğunu düşünmüyorum. (M7)”, “Projelerden aldığım eğitim iş bulmama / iş kurmama yardımcı oldu. (M3)” ve “Projeler sayesinde tek başıma bir iş yeri açacak cesareti kazandım. (M6)” maddelerine olumsuz görüş belirtmişlerdir. Esasında böyle bir sonucun çıkması doğal kabul edilebilir. Zira mukayyet zamanlarda gerçekleştirilen projelerle bireylerin meslek edinmeleri ve edindikleri mesleklerle bir iş yeri açma cesaretinde bulunmaları çok zordur. Çünkü bireyin meslek edinimi uzun bir zaman dilimine münhasırdır. Bu bağlamda, istihdam projelerinin gözden geçirilmesi ya da bu tür projeler yerine farklı içerikli projelerin yapılabilirliğinin tartışılması önem arz etmektedir.

Tablo 5'e göre, araştırmaya katılan faydalanıcıların istihdam projelerinden yeterince faydalanmadığı ya da istihdam projelerinin faydalanıcılar üzerinde yeterince etkin ve etkili olmadığı söylenebilir. Bu bakımdan, istihdam projelerinin detaylı bir analizinin yapılması, proje döngüsünün gözden geçirilmesi, hedeflerin gerçekleşmemesindeki nedenlerin detaylı olarak araştırılması gerekmektedir.

4.5.6. Eğitimle İlgili Projelerin Etkilerini Ölçen Maddelere İlişkin Bulgular

Eğitimle ilgili projelerin etkilerinin ölçüldüğü maddelere ilişkin yüzde değerleri Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Eğitimle İlgili Projelerin Etkilerini Ölçen Maddelere İlişkin Yüzde Değerleri

		Evet (%)	Kısmen (%)	Hayır (%)	N
EĞİTİM	1 Projeler okul derslerindeki başarıyı artırdı.	80,7	9,6	9,6	197
	2 Projeler sınavlara daha iyi hazırlanmamı sağladı.	78,2	10,2	11,7	197
	3 Projeler okul derslerine motive olmamda önemli rol oynadı.	81,7	11,2	7,1	197
	4 Projeler sayesinde sınavlarda başarılı olabileceğimi anladım.	79,7	11,2	9,1	197
	5 Projeler kitap ve kırtasiye yardımlarıyla eğitimime katkı sağladı.	71,4	15,8	12,8	196
	6 Projelere katıldıktan sonra ev ödemlerimi daha iyi yapmaya başladım.	78,5	9,7	11,8	195
	7 Projelerde kullanılan farklı materyaller konuların daha iyi anlaşılmasını sağladı.	73,2	22,2	4,5	198
	8 Projelerde aldığım eğitimle sınıfta dershaneye giden öğrencilerin seviyesine ulaştım.	71,3	16,4	12,3	195
	9 Projeler sayesinde anlaşılmayan ders konusu olmadığını anladım.	78,2	13,7	8,1	197

Tablo 6 incelendiğinde, eğitim amaçlı yürütülen projelerden faydalananların büyük bir kısmının dikkate değer bir şekilde projelerden yararlandığını ve faydalanıcıların projeler yoluyla birçok kazanımı üst düzeyde edindikleri anlaşılmaktadır. Bu düzlemde, projelerin faydalanıcıları okul derslerine motive etmede ve faydalanıcıların okul derslerindeki başarılarını artırmada önemli rol oynadığını söylemek mümkündür. Zira “Projeler okul derslerindeki başarıyı artırdı.” ve “Projeler okul derslerine motive olmamda önemli rol oynadı.” maddelerine cevap verenlerin büyük çoğunluğunun evet noktasında görüş belirttiği görülmektedir.

Eğitim amaçlı yürütülen projelerin yararlanıcıları sınavlara daha iyi hazırladığı (M2) ve bu sayede yararlanıcıların sınavlarda başarılı olabileceğine inanmaları (M4) da önemli bir bulgudur. Keza proje faydalanıcılarının projelere katıldıktan sonra daha iyi yapmaları ve üstesinden gelinemeyecek dersin olmadığını

anlamları da önemli bir sonuçtur. Okul başarısızlığından dolayı içine kapanan ve zamanla okul ortamından uzaklaşan öğrencilerin içinden çıkılmaz bir sürece girdiklerini söylemek mümkündür. Bununla birlikte, eğitimsel eksikliklerini projeler yoluyla kapatarak sınıfında başarıyı yakalayan öğrencilerin hem kötü alışkanlıklara (madde bağımlılığı vb.) yönelmesi hem de şiddete yönelmesi çok zordur.

Proje faydalanıcıları dezavantajlı kesimlerden gelen bireylerden oluşmaktadır. Bu kesimlerden gelen faydalanıcıların göç, fakirlik, dışlanmışlık, kenar mahalle okullarında okumaları vb. gibi birçok nedenlerden dolayı okul derslerinde yeterince başarılı olmadıkları söylenebilir. Projeler dezavantajlı kesimlerden gelen ve derslerinde yeterli başarıyı yakalamayan öğrencilerin eğitim aşamasında desteklenmesini sağlayarak onların okul ortamından uzaklaşmalarının önünü alabilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Diyarbakır İl genelinde 2011-2012 yılları arasında yürütülmüş sosyal içerikli projelerin etkililiğini belirleyebilmek amacıyla analiz çalışması gerçekleştirilmiştir. Toplam 1118 kişinin katılımıyla gerçekleştirilen çalışmada, anketler yüz yüze görüşmek suretiyle araştırmacılar tarafından katılımcılara uygulanmıştır. Bu kapsamda, elde edilen bulgular doğrultusunda değerlendirmeler yapılmıştır.

Sosyal içerikli projelere (sosyal içerme; istihdam; kültür, sanat ve spor) katılan faydalanıcıların çoğunluğunu kadınların oluşturduğu ortaya çıkmıştır. Böyle bir sonucun ortaya çıkmasına, hedef kitlesi kadın olan projelerin sayıca fazla olması, bazı projelerde faydalanıcıların tamamının kadın olması ve kadınların projelere katılma konusunda daha istekli olma ihtimalleri birer neden olarak sıralanabilir. Projelerde kadın faydalanıcı oranının yüksek olması bölgenin sosyal ve kültürel yapısını dönüştürebilme adına önemli bir adım olarak değerlendirilebilir. Zira Güneydoğu Anadolu Bölgesinin sosyal ve kültürel yapısı ve erkek egemen bir bölge olması itibarıyla kadınların toplumsal yaşamdan uzak ve dolayısıyla sosyal hayattan uzak bir şekilde yetişmeleri söz konusudur. Böylesi etkenlerin kadınlar üzerinde olumsuz birçok yansımalarının olduğunu söylemek mümkündür. Okuryazarlık oranının kadınlarda daha düşük olması, intihar vakalarında kadınların oranının fazla olması bu yansımalarla örnek olarak verilebilir. Bu değerlendirmeler ışığında, ileriki dönem projelerinde de kadın oranının erkeklere nazaran daha yüksek olması ya da en azından aynı oranda olması gerektiği söylenebilir.

Projelere katılan faydalanıcıların büyük çoğunluğunun bekâr olduğu görülmektedir. Yaş dağılımları da bu sonucu doğrular niteliktedir. Diyarbakır genelinde yürütülen projelerden yararlananların yarısından fazlasının 10- 18 yaş aralığına sahip çocuk ve gençlerden oluştuğu saptanmıştır. Bu sonuçlar, 2011-2012 yılları arasında yürütülen sosyal içerikli projelerin ağırlıklı olarak çocuk ve gençlere dönük projeler olduğu anlaşılmaktadır. Sosyal içerikli projelerin çocuk ve gençlere yönelik olmasının yerinde bir uygulama olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü bu projelerle çocukların, gençlerin, kadınların kısacası tüm faydalanıcıların yönleri eğitim, sosyalleşme, kurslar, kültür ve spor alanlarına çevrilmekte ve dolayısıyla faydalanıcıların sokak teröründen, madde bağımlılığından ve şiddetten uzak kalmaları sağlanmaktadır. Bu düzlemde, projelerin toplum yararına faaliyetler ortaya koyduğu söylenebilir.

Proje faydalanıcıların çoğunluğunun eğitim düzeyinin ortaokul ve lise olduğu tespit edilmiştir. Esasından proje yararlanıcılarının yaşları dikkate alındığında, bu sonucun çıkmasının normal olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, yapılan projelerin -anket uygulama sürecinde de gözlenmiştir.- özellikle de SODES sosyal içerme projelerinin genç kitleye hitap ettiği açıktır. Bu nedenle, eğitim seviyelerinin tüm katılımcılar itibarıyla lise ve ortaokul düzeyinde olması makuldür. Burada gözden kaçırılmaması gereken nokta projelerin yalnız eğitim düzeyi lise, ortaokul ve ilkököl düzeyi faydalanıcı kitlesine değil aynı zamanda okula gitmeyen kitleye de hitap etmesidir. Nihayetinde, okuryazarlığı olmayan yani okula gitmemiş kitlenin de projelerden faydalandığı açıktır. Bu anlamda, gelecekte yapılması öngörülen projeler de salt eğitimli

kesim değil aynı zamanda okula gitmemiş kesimlerin de dikkate alınması önerilebilir.

Sosyal içerikli proje faydalanıcılarının gelir seviyeleri incelendiğinde, genel anlamda ekonomik gelir düzeylerinin düşük olduğu anlaşılmaktadır. Faydalanıcıların yaklaşık yarısının aile gelirinin 500 TL ve altı olduğu saptanmıştır. Sosyal içerikli projeler fakirlik ve yoksulluk nedeniyle dezavantajlı konumda olan bireyleri hedef almaktadır. Bu anlamda, proje faydalanıcı kitlesinin projelerin amaçladıkları gibi şekillendiği söylenebilir.

Proje faydalanıcılarının yerleşim yerleri sırasıyla il, ilçe ve köy şeklinde sıralanmıştır. Özellikle il içinden projelere katılanların oranının çok yüksek olduğu görülmektedir. Diyarbakır son yıllarda yoğun bir şekilde göç alan ve hala almakta olan bir şehirdir. Göçle gelenlerin şehir kültürüne alışmaları, ekonomik kazanım elde etmeleri, toplumla bütünleşmeleri noktalarında birçok sorunla karşı karşıya kaldıkları açıktır. Bu anlamda, proje faydalanıcılarının genelinin il merkezinde olması tabii bir durumdur. Bununla beraber, özellikle köylere yönelik projelerin sayısının artırılması ya da katılımcıların belli bir miktarının köylerden oluşturulması da önem arz etmektedir. Bu noktada, gelecek projelerde köy ve kırsal kesimden faydalanıcı oranın artırılması yerinde olacaktır.

Proje yararlanıcılarının çoğunluğunun mukim olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, faydalanıcıların önemli bir kısmı ikamet ettikleri yere göçle gelmişlerdir. Projelerin hedef kitlesi arasında göçle gelmiş bireylerin de olduğu açıktır. Bu anlamda, faydalanıcılar arasında göçle gelmiş bireylerin olması projelerin doğru hedef kitleye ulaştığı noktasında ipucu vermektedir. Gelecek dönemlerde yapılacak projelerde de aynı hassasiyetin gözetilmesi yerinde olacaktır.

Projelerden faydalananların % 90'ına yakının 4 ve üzeri sayıda bir kişiyle aynı evde ikamet ettikleri saptanmıştır. Güneydoğu bölgesi olarak aile nüfuslarının kalabalık olması böyle bir sonucun çıkmasında öncelikli etmenlerden biridir. Bu anlamda, faydalanıcıların aile nüfusunun fazla -katılımcıların ekonomik durumları dikkate alınarak- ve dolayısıyla bireylerin yoksulluk ve fakirlik içerisinde olması projelerin hedef kitlesinin uygunluğunu ortaya koymaktadır.

Sosyal içerikli proje faydalanıcılarının, ağırlıklı olarak okul, arkadaş ve kaymakamlık aracılığıyla projelerden haberdar olduğu saptanmıştır. Burada dikkate değer bir durum proje tanıtım ve reklam oranının düşük olmasıdır. Faydalanıcıların ağırlıklı olarak genç ve çocuklardan oluşması nedeniyle, proje koordinatörleri görsel tanıtım ve reklam yapma yerine okul aracılığıyla hedef kitleye ulaşmış olabilirler. Böyle bir durum olsa bile, bu konunun proje yazım ve değerlendirilme aşamasında önemle üzerinde durulmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Zira herkes okula gidemeyebilir, arkadaşından öğrenemeyebilir; ancak gerek reklam panoları, gerek tanıtıcı yerel televizyon ve gazete reklamları ve çeşitli reklam biçimleriyle projelerden haberdar olabilir.

Araştırmaya katılan faydalanıcıların yaklaşık % 30'unun proje tanıtımını yeterli bulmaması dikkate değer bir sonuçtur. Zira hedef kitlesi dezavantajlı kesim olan projelerin hedef kitesine ulaşabilmesi için proje tanıtımına önem vermesi gerekmektedir. Bu doğrultuda, projelerin tanıtım şeklinin çeşitlendirilmesi amacıyla yapılabileceklerin belirlenmesi ve bunların işe koşulması faydalı olacaktır.

Araştırmaya katılan faydalanıcıların büyük çoğunluğunun projeleri çevrelerine önerdikleri ve projelerin devam etmesini istedikleri tespit edilmiştir. Faydalanıcıların projeleri çevrelerine önermesi ve projelerin devam etmesini istemeleri, -mutlak anlamda olmasa da- bir memnuniyetin göstergesi olarak kabul

edilebilir. Burada dikkat çekilmesi gereken bir nokta projelerin devam etmesinin sağlanmasıdır. Özellikle de proje başvurularında “Proje sonunda kurum imkanları ile proje devam edecektir” şeklinde görüş belirtilen kurumların projelere devam edip etmediği kontrol edilebilir.

SODES proje faydalanıcıları projelerde süreyle, eğitimle ve mekanla; ÇOGEP proje faydalanıcıları eğitim ve süreyle; ÇATOM proje faydalanıcıları süre, materyal, mekan ve eğitim; ADEM proje faydalanıcılarının mekan, eğitim, süre, materyal ve organizasyonla ilgili eksikleri belirttikleri anlaşılmaktadır. Anket uygulama sırasında da tüm yararlanıcılar, araştırmacılara sürenin yetersiz olduğu, daha uzun soluklu projelerin yapılması ve projelerin bir şekilde devam etmesinin sağlanması gerektiği konusunda görüşlerini dile getirmişlerdir. Bu sonuçlar doğrultusunda, gelecek dönemlerde yapılacak olan SODES, ÇOGEP, ÇATOM ve ADEM projelerinde süre, mekan, eğitim ve materyal noktasında daha dikkatli değerlendirmelerin yapılması gerekmektedir.

Faydalanıcıların projelere ağırlıklı olarak eğitim, sertifika, iş ve spor-sanat amaçlı katıldıkları ortaya çıkmıştır. Özellikle eğitim görme ve kendilerine iş edinme ya da sertifika alma amacıyla projelere devam eden faydalanıcılar dikkate alındığında, toplumun eğitim ve iş edinme noktasında ihtiyaçlarının olduğu ve bu ihtiyaçların projeler yoluyla kısmi de olsa giderilmeye çalışıldığı söylenebilir. Projelerin cazip olduğunun belirlenmesi ve faydalanıcıların genelinin projelerden memnuniyet duyması proje alanlarının doğru bir şekilde belirlendiğini ortaya koyması açısından önemlidir. Özellikle eğitim amaçlı projelere katılanların projelerden etkilenme oranları da dikkate alındığında, projelerin içerik olarak toplum ihtiyacına uygun bir şekilde tasarlandığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, istihdam projelerinin faydalanıcılar üzerinde etkisinin diğer alanlara nazaran düşük olması da dikkate alınmalıdır. Hatta istihdam projelerinin ileriki yıllarda da değerlendirilip amacına hizmet etmediği tespit edilirse bu proje kaynaklarının eğitim amaçlı projelere kaydırılması da düşünülebilir.

Faydalanıcıların proje yapılmasını istedikleri alanlar incelendiğinde, faydalanıcıların eğitim ve toplumsal destek alanlarında projeler yapılmasını öncelikli olarak istedikleri tespit edilmiştir. Bölgenin ulusal sınavlardaki başarısı ve sosyal yapısı dikkate alındığında, faydalanıcıların proje yapılması istenen alanları doğru belirledikleri söylenebilir.

Araştırmaya katılan faydalanıcılar projelerdeki en önemli eksikliğin sırasıyla süreyle, eğitimle, mekânla, materyalle ve organizasyonla ilgili olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuçlar, ya projeler sürelerinin, projelerde verilen eğitimin, proje uygulanan mekanın ve projelerde kullanılan materyallerin eksik olduğunu (yeterli görülmediği) ya da faydalanıcıların beklentilerinin çok fazla olduğu ve şuan ki öğelerin beklentileri karşılamadığını ortaya koymaktadır. Bu anlamda, ilerleyen dönemlerde gerçekleştirilecek projelerde sürelerinin artırılması, eğitimin iyileştirilmesi, mekanın daha uygun hale getirilmesi noktasında hassas yaklaşım ortaya konması gerektiği söylenebilir.

Projelerin finansman kaynağını, araştırmaya katılan faydalanıcıların bir kısmının bilmediği ya da finansman kaynağını AB olarak gördüğü anlaşılmaktadır. Bu sonuç, faydalanıcıların projelerle ilgili bilgi-

lendirme yetersizliğini ortaya koyması noktasında önemlidir. Devlete karşı tepkisel yaklaşımların önlenmesinde ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaşanan sorunların çözümünde devletin hassas olduğu noktasında, sosyal içerikli projelerin devlet tarafından desteklendiğinin proje faydalanıcılarına duyurulmasının gerekli ve önemli olduğu düşünülmektedir.

Projelere katılmada faydalanıcıların büyük çoğunluğunun olumsuz telkin almaması önemli olmakla birlikte, kısmi bir kesimin projelere katılımı ilgili olumsuz telkin alması dikkatlerden kaçmamalıdır. Yapılacak nitel çalışmalarla olumsuz telkin alan bireylerin kimlerden ve hangi yönde nasıl telkin aldığının ortaya konması önem arz etmektedir.

Faydalanıcıların büyük çoğunluğu projelerin devlete bakışlarını olumlu yönde değiştirdiğini ifade ettikleri görülmektedir. Bununla birlikte, yaklaşık % 20'lik bir kesimin görüşlerinde değişme olmadığı ve çok kısmi bir kesimin (% 2,4) ise görüşlerinde olumsuz yönde değişme olduğu saptanmıştır. Bu durumun yapılacak nitel çalışmalarla detaylandırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Faydalanıcıların SODES projelerinde ağırlıklı olarak lise ve ortaokul; ÇOGEP projelerinde ortaokul; ÇATOM projelerinde lise, ortaokul, ilkokul; ADEM projelerinde lise mezunu oldukları (ya da şuan itibarıyla belirtilen düzeyde oldukları) saptanmıştır. SODES ve özellikle ÇOGEP proje faydalanıcılarının çocuk ve gençlerden oluştuğu ve dolayısıyla eğitim düzeylerinin ortaokul ve lise olması doğal karşılanabilecek bir durumdur. Keza ÇATOM ve ADEM merkezli projeler için de aynı durum söz konusudur. Ancak, ÇATOM'lar için aynı durum söz konusu olamaz. Özellikle ÇATOM merkezlerinin kuruluş amaçları kadınların sorunlarının farkına varmalarına, tanımlamalarına ve çözümü için inisiyatif kullanabilmelerine fırsat yaratmak; kadınların kamusal alana daha fazla katılımlarını ve kamusal hizmetlerden daha fazla yararlanmalarını temin etme; kadın istihdamını ve kadın girişimciliğini artırmaktır. Bu perspektife, ÇATOM projelerinde lise düzeyinde faydalanıcı sayısının fazla olması üzerinde durulabilir. Zira lise düzeyinde bir birey en azından okumayı ve yazmayı bilir ve yine kamusal hizmetlerden yararlanmada zorluk yaşamayabilir. Bu bakımdan, ÇATOM projelerinde özellikle okula gitmemiş ya da ilkokul mezunlarının faydalanıcı olması yerinde olacaktır.

SODES proje faydalanıcılarının eğitim, toplumsal destek ve kültür sanat; ÇOGEP proje faydalanıcılarının eğitim ve toplumsal destek; ÇATOM proje faydalanıcılarının toplumsal destek ve eğitim; ADEM proje faydalanıcılarının eğitim ve toplumsal destek alanlarında projeye ihtiyaç olduğu yönünde görüş bildirdikleri anlaşılmaktadır. ÇATOM proje faydalanıcılarının özellikle toplumsal destek alanlarında projelere ihtiyaç duymaları dikkate değerdir. Bu anlamda ÇATOM projelerinde -istihdam ve mesleki kurs açan diğer proje merkezleri de dahil- istihdam ve mesleki kurs biçiminde yapılması öngörülen projeler yerine toplumun sorunlarına bire bir örtüşecek toplumsal destek alanlarına kaydırılması tartışmaya açılabilir. Gerçi istihdam ve mesleki kurslar da bir anlamda toplumsal destek alanları içerisinde sayılabilir. Ancak, toplumsal desteği salt istihdam ve mesleki kurs olarak değerlendirmek doğru değildir.

Tüm projelerin genel hedeflerinin yoksulluk ve fakirlikten dolayı sosyal dışlanmışlıkla karşı karşıya kalan bireyler olduğu dikkate alındığında, özellikle SODES, ÇOGEP ve ÇATOM projelerinde hedef kitlelerinin uygun seçilmiş olduğu söylenebilir.

Projelerin faydalanıcıların toplumsal yaşama katılımında faydalı olduğu ve faydalanıcılara boş zamanlarını değerlendirmeyi öğretmesi önemli bir sonuçtur. Bununla birlikte, projelerin faydalanıcıları boşluktan kurtarma noktasında önemli olduğu ancak yeterli olmadığı sonucu da gözden kaçmamalıdır. Pro-

jelerle, toplumda sosyal dışlanmışlık duygusu yaşayan yoksul, göçle gelmiş ve ekonomik anlamda zayıf olan bireylerin toplumla buluşturulması ve kaynaştırılması önemlidir. Böyle bir sonuç, ülkenin gelişimi açısından da dikkate değer sonuçlar doğurabilir. Aynı zamanda, bu durum projelerin başarıya ulaştığını ortaya koyan bir gösterge olarak değerlendirilebilir.

Proje türleri bazında, özellikle SODES ve ADEM projelerinin faydalanıcılara boş zamanlarını değerlendirmeyi öğrettikleri görülmektedir. Diğer projelerde bu anlamda faydalanıcılara yararlı olduğu görülmekle birlikte, kendi içlerinde evet, hayır ve kısmen oranlarının düşük olduğu anlaşılmaktadır. Faydalanıcılara boş zamanlarını değerlendirme alışkanlığı kazandırabilmek amacıyla proje boyunca kitap okumanın ve bireysel hobi uğraşları edinmenin öneminden bahsedilebilir veya kısa süreli pratik kurslar açılabilir. Özellikle bireylerin terörden uzak kalabilmeleri adına onları boşluktan kurtarmak gerekmektedir. Bu bakımdan, “kısmen evet” ve “hayır” diyenlerin de “tamamen evet” diyebilmelerinin önemli ve onlar adına projelerde iyileştirici çalışmaların yapılmasının gerekli olduğu söylenebilir.

Diyarbakır genelinde yapılan projelere katılanların büyük çoğunluğu projelerin toplumsal yaşama katılmada etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Projeler sayesinde insanlarla daha rahat iletişim kuranların oranlarının yüksek olması da dikkate alındığında, faydalanıcıların toplumsal yaşama katılmalarının artması normal bir durumdur. Göç, fakirlik, yoksulluk, cinsiyet vb. nedenlerden dolayı dezavantajlı konumda bulunan faydalanıcıların toplumsal yaşama adapte olabilmelerini kolaylaştırıcı öncelikli öğelerden biri iletişimdir. Ayrıca, faydalanıcıların farklı düşünceden insanlarla bir arada yaşamayı öğrenmeleri (yaşanabilirliği görmeleri), arkadaş çevrelerinin genişlemesi ve yeni arkadaşlıklar yoluyla sosyal yönlerinin gelişmesi de toplumsal yaşama katılmada faydalanıcıların cesaretlendiren unsurlar olduğunu söylemek mümkündür. Zira iletişim becerileri artan, farklı düşünceleri olan insanlarla bir arada yaşamayı benimseme ve arkadaşlıkların bireyleri topluma katılımda etkilemesi söz konusudur. Bu düzlemde, projelerin özellikle sosyal dışlanmışlık duygusuna kapılan bireyleri toplumsal hayata yönlendirme ve dahil etme noktasında önemli rollerinin olduğu söylenebilir. Güneydoğu bölgesinin kültürel ve sosyal yapısı dikkate alındığında, faydalanıcıların farklılıklarla birlikte yaşanabilmesi ve farklı kültürlerin doğal kabul edilebilmesi noktasında sosyal içerikli projelerin önemli rol oynadığını söylemek mümkündür.

Projelerin faydalanıcılar üzerindeki etkilerinden biri de faydalanıcıların birlikte çalışma alışkanlığı edinmiş olmalarıdır. Bununla birlikte, faydalanıcıların projeler yoluyla farklı kültürler tanıdıkları ve bu doğrultuda genel kültür düzeylerinin arttığı da görülmektedir.

SODES, ÇOGEP, ÇATOM ve ADEM projeleri faydalanıcılarının büyük çoğunluğu projelerin toplumsal yaşama katılımda kendileri için faydalı olduğu noktasında (Evet) görüş bildirdikleri görülmektedir. Genel itibarıyla tüm projelerin, faydalanıcıları toplumsal yaşama katma noktasında etkili olduğunu söylemek mümkündür. Ancak, ÇATOM projelerinde özellikle “kısmen evet” diyen faydalanıcıların oranının diğer proje türlerine göre yüksek olması, ÇATOM projelerinin kısmen faydalanıcılarını toplumsal yaşama katmada zayıf kaldığını ortaya koymaktadır.

Projelerin sorumluluk bilincinin gelişmesi ve güven duygusunun oluşmasında faydalanıcılar üzerinde etkili olduğu anlaşılmaktadır. Zira proje yararlanıcıların büyük çoğunluğu projeler sayesinde kendilerinde güven duygusu oluştuğunu ve sorumluluk bilinçlerinin geliştiğini ifade etmektedirler. Kendirine güvenen ve sorumluluk duygusu gelişen bireylerin hayatlarında değişik iyileşmelerin görülmesi kaçınılmazdır. Kendine güvenen bireylerin sosyalleşmelerinin artması bu duruma örnek olarak verilebilir.

Proje süreci boyunca birçok toplu faaliyet gerçekleştirilmektedir. Bu faaliyetler bazen faydalanıcı kitlesini doğrudan hedef alırken bazen de faydalanıcıların yakın çevresini hedef almaktadır. Bu tür faaliyetlerle bireylerin farkındalığının ve sosyalleşmelerinin artması beklenmektedir. Proje boyunca yapılan bu faaliyetlerin yararlanıcılar üzerinde etkilerinin olduğu görülmektedir. Faydalanıcıların büyük çoğunluğu “Proje sürecinde katıldığım faaliyetler (seminer, konferans vb.) gelişimime yeterli katkıyı sağladı.” Noktasında görüş bildirerek proje sürecinde yapılan faaliyetlerin etkili olduğunu ortaya koymaktadırlar. Bununla birlikte, faydalanıcıların küçük bir bölümünün “Kısmen gelişimimi sağladı.” ve “Gelişimime etkisi olmadı.” şeklinde görüşleri önem arz etmektedir. Faydalanıcılar üzerinde etkili olmayan faaliyetlerin tespit edilmesi ve bu tür faaliyetlerde nelerin eksik yapıldığının belirlenmesi, yapılması öngörülen diğer faaliyetlere ışık tutması bakımından önemlidir. Bu bakımdan, faaliyetlerin faydalanıcı üzerinde etkili olup olmadığı araştırılmalı ve ona göre önlemler alınmalı ya da faydalanıcıların ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda faaliyetlerin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Proje boyunca yapılan faaliyetler yalnız faydalanıcılar için değil aynı zamanda faydalanıcı çevresi için de düzenlenmektedir. Bu doğrultuda yapılan faaliyetlerin de faydalanıcı çevresi üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Zira “Proje sürecinde yapılan faaliyetler (seminer, konferans vb.) ailem ve çevremde beklenen etkiyi sağladı.” Görüşüne faydalanıcıların çoğunluğunun “evet” şeklinde görüş belirttiği görülmektedir.

Kültür, sanat ve spor projeleri özellikle çocuk ve gençlere yönelik yapılan projelerdir. Bu projeler yapıldıkları alan itibarıyla faydalanıcıların çeşitli yeteneklerinin gelişimine katkı sağlayabilmekte ve gençlerin ilgilerini kültür, sanat ve spor alanlarına çekebilmektedir. 2011-2012 yılları arasında yürütülen projeler de bu noktada faydalanıcılar üzerinde etkili olmuştur. Özellikle gençlerin yeteneklerinin gelişmesi ve kültür, sanat ve spor alanlarına ilgilerini artırması noktasında projelerin faydalanıcılar üzerinde etkileri olmuştur. Bununla birlikte, ilgili yıllar arasında yapılan projelerin bazı noktalarda zayıf kaldığı da görülmektedir. Özellikle farklı sanat veya spor dallarıyla tanışmaları, yeni beceriler elde etmeleri ve proje sonunda kursla ilgili belge almaları noktasında projelerin istenildiği kadar etkili olduğu söylenemez. Gelecek yıllarda yapılması öngörülen projelerde bu eksik ya da zayıf noktaların daha fazla güçlendirilmesi adına hassas bir şekilde proje değerlendirmelerinin yapılması önerilebilir.

İstihdam projelerinin faydalanıcıların meslek öğrenme, iş bulma ve bağımsız iş yeri açabilme beklentisini karşılama noktasında yetersiz kaldığı anlaşılmaktadır. Her ne kadar istihdam projeleri faydalanıcıların meslek öğrenme beklentilerini karşılama noktasında yetersiz kalsa da onların var olan mesleklerini geliştirme noktasında faydalı olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, istihdam projelerinin kadınların istihdamı noktasında da önemli rol oynadığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan faydalanıcıların yarıya yakını projelerde edinilen sertifikaların iş bulma sürecinde

etkili olmadığını düşünmekte. Yine projeden aldıkları eğitimin kendilerinin iş bulmalarına fazla yardımcı olmadığı ve proje bitiminde kendilerinde tek başlarına bir iş yeri açma cesareti göremedikleri anlaşılmaktadır. Esasında böyle bir sonucun çıkması doğal kabul edilebilir. Zira sınırlı zamanlarda gerçekleştirilen projelerle bireylerin meslek edinmeleri ve edindikleri mesleklerle bir iş yeri açma cesaretinde bulunmaları çok zordur. Çünkü bireyin meslek edinimi uzun bir zaman dilimine münhasırdır. Bu bağlamda, istihdam projelerinin gözden geçirilmesi ya da bu tür projeler yerine farklı içerikli projelerin yapılabilirliğinin tartışılması önem arz etmektedir.

Araştırma sonuçlarından istihdam projelerinin yeni meslek edinimi noktasında zayıf kaldığı ancak var olan mesleğin gelişimi noktasında etkili olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, diğer proje alanlarına göre istihdam projelerinin faydalanıcılar üzerinde etkililiğinin zayıf olması araştırılmaya değer bir problemdir.

İstihdam projelerinin önemli eksikliklerinden biri de proje kapsamında üretimi yapılan ürünlerin değerlendirilmesidir. Zira elde edilen ürünlerin nasıl kullanılacağı ve değerlendirileceğine yönelik belirsizlik söz konusudur. Proje uygulayıcılarından bir kısmı bu ürünleri hediye olarak kullanırken bir kısmı da üretim yapan kursiyerlere vermektedir. Ayrıca, bazı uygulayıcılar da bu ürünlerin pazarlanmasını sağlayarak elde edilen gelirle kursiyerlere maddi yardımlar yapmaktadır. Ancak genel itibarıyla bu ürünlerin değerlendirilmesinin problem olduğu aşikardır. Örneğin, bu ürünler satıldığı zaman elde edilen gelirin vergilenmesi ya da gelir beyanı önemli bir problemdir. Yine seri üretim yapılamadığı için ekonomik çevrede benzer ürünlerle rekabet şansı bulamamaktadır. Tüm bu problemler dikkate alındığında, istihdam projelerinin tekrardan gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Eğitim amaçlı yürütülen projelerden faydalananların büyük bir kısmı dikkate değer bir şekilde projelerden yararlandığını ve faydalanıcıların projeler yoluyla birçok kazanımı üst düzeyde edindikleri görülmektedir. Projelerin, faydalanıcıları okul derslerine motive etmede ve faydalanıcıların okul derslerindeki başarılarını artırmada önemli rol oynadığı bu kazanımlara örnek olarak verilebilir. Proje faydalanıcılarının çoğunluğu “Projeler okul derslerindeki başarıyı artırdı.” ve “Projeler okul derslerine motive olmamda önemli rol oynadı.” maddelerine evet noktasında görüş belirttiği görülmektedir.

Eğitim amaçlı yürütülen projelerden edindikleri kazanımlarla merkezi ya da okul sınavlarına daha iyi hazırladığı ve bu sayede yararlanıcıların sınavlarda başarılı olabileceğine inanmaları önemli bir bulgudur. Keza proje faydalanıcılarının projelere katıldıktan sonra ev ödevlerini daha iyi yapmaları ve üstesinden gelinemeyecek dersin olmadığını anlamları da gözlerden kaçmamalıdır. Okul başarısızlığından dolayı içine kapanan ve zamanla okul ortamından uzaklaşan öğrencilerin içinden çıkılmaz bir sürece girdiklerini (şiddet, madde bağımlılığı, okuldan ayrılmalar vb.) söylemek mümkündür. Bununla birlikte, eğitimsel eksikliklerini projeler yoluyla kapatarak sınıfında başarıyı yakalayan öğrencilerin hem kötü alışkanlıklara (madde bağımlılığı vb.) meyil etmesi hem de şiddete yönelmesinin çok zor olduğu birçok araştırma tarafından ortaya konmuştur.

Proje faydalanıcıları dezavantajlı kesimlerden gelen bireylerden oluşmaktadır. Bu kesimlerden gelen öğrencilerin göç, fakirlik, dışlanmışlık, kenar mahalle okullarında okumaları vb. gibi birçok nedenlerden dolayı okul derslerinde yeterince başarılı olmadıklarını söylemek mümkündür. Eğitim amaçlı yapılan projelerin dezavantajlı kesimlerden gelen ve derslerinde yeterli başarıyı yakalayamayan öğrencilerin eğitim aşamasında desteklenmesini sağladığı rahatlıkla söylenebilir. Bu nedenle, özellikle sosyo-ekonomik yön-

den zayıf, terörün gücünü hissettirdiği ve kötü alışkanların kolayca yaygınlaşabildiği bölgelerde yaşayan ailelerin çocuklarına sahip çıkılması adına eğitim projelerinin önemli rol oynadığını söylemek mümkündür.

5.2. Öneriler

Bu sonuçlar ışığında;

1. Özel amaç taşımayan projelerde kadın ve erkek katılımcı sayısının dengelenmesi
2. Çocuk ve gençlere yönelik proje sayılarının artırılması
3. Projelere katılımcı olarak okula gitmeyen ya da okuryazarlığı olmayan kişilerin katılımının artırılması
4. Köy ve kırsal alanlarda sürdürülebilir projelerin gerçekleştirilmesi
5. Proje reklamlarının tüm halkın özellikle de dezavantajlı kesimin haberdar olacağı yerlerde/ bölgelerde etkin bir şekilde yapılması
6. Proje süresi bitiminden sonra projenin ilgili kurum tarafından devam ettirilip ettirilmediğinin kontrol edilmesi
7. İstihdam projelerinden ziyade sosyal içerikli ve kültür-sanat-spor projelerinin yapılması
8. İstihdam projeleri yapılacaksa, meslek edindirmeden ziyade var olan mesleği geliştirmeye yönelik proje içeriğinin olması
9. Projelerinin nicel ve niteliksel yönlerinin gözden geçirilmesi (Proje mekanın elverişli olması, eğitimcilerin yeterli sayıda olması vb.)
10. Proje sürecinde sosyal yaşama katılımın sağlandığı etkinliklerin düzenlenmesi
11. Proje sürecinde verilen eğitim konularının katılımcının ilgi ve ihtiyacına göre belirlenmesi
12. Sosyal içerikli proje kapsamında yer alan ancak içerik olarak okula dönük eğitimlerin gerçekleştirildiği proje sayısının artırılması
13. Proje sürecinde projeye katılımın sağlanması için ulaşım imkanlarının sağlanması
14. Projelerde farklı kültürleri tanıtıcı etkinliklerin düzenlenmesi
15. Proje bitiminde projelerinin etkinliğinin değerlendirilmesi önerilebilir.

EKLER: PROJE DEĞERLENDİRME ANKET FORMLARI

EĞİTİM PROJELERİNİ DEĞERLENDİRME ANKETİ

Değerli Katılımcı, bu anket katılmış olduğunuz projelerin değerlendirilmesine yönelik hazırlanmıştır. Soruların doğru ya da yanlış cevabı bulunmamaktadır. Ankette kişisel bilgileriniz istenmemektedir. Anket maddelerine içtenlikle cevap vermeniz sonuçların güvenilir olması açısından önemlidir. İlginiz için teşekkür ederim.

Bölüm I

Cinsiyet: E () K ()

Medeni Durum: Evli () Bekâr ()

Eğitim Düzeyi: Okula gitmedim () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite ()

Yaş:

Aile Gelir Düzeyi: 0-500 () 500-1000 () 1001-1500 () 1501-2000 () 2000 ve üzeri ()

Yerleşim Yeriniz: Köy () İlçe () İl ()

Oturduğunuz Yere Göçle mi Geldiniz?: Evet () Hayır ()

Evinizde Yaşayan Kişi Sayısı: 0-3 () 4-6 () 7 ve üzeri ()

Proje Türü: SODES () ÇOGEP () ÇATOM () ADEM ()

Fiziksel Engel Durumunuz: Evet () Hayır ()

Bölüm II

Haberdar Olma (Duyma) Biçiminiz: Valilik () Kaymakamlık () Muhtar () Reklam panoları () Arkadaş () Okul () İnternet () Proje tanıtım malzemeleri () Aile ()

Yararlandığınız Proje ile İlgili Tanıtım Malzemesi Yeterli mi?: Evet () Hayır ()

Projeleri Çevrenize Önerdiniz mi? Evet () Hayır ()

Biten Projenin Devam Etmesini İster miydiniz? Evet () Hayır ()

Sizce Projeler Halk Tarafından Cazip Görülüyor mu? Evet () Kısmen () Hayır ()

Projeye Hangi Amaçla Katıldınız? İş bulmak için () Sertifika almak için () Eğitim almak için (Okuma Yazma, Bilgisayar, SBS vs.) () Spor veya sanat eğitimi almak için () Diğer.....

Sizce İlinizde Mevcut Durumda Daha Çok Hangi Alanlarda Proje Yapılmasına İhtiyaç Vardır?

SOSYAL İÇERİKLİ PROJELERİN ETKİ ANALİZİ

Toplumsal destek () Eğitim () Spor () İstihdam () Kültür-sanat () Sağlık ()

Katılmış Olduğunuz Projede Dikkatinizi Çeken En Önemli Eksiklikler/Problemler Nelerdi?

Mekanla İlgili () Eğitimle İlgili () Süreyle İlgili () Materyal ve Donanımla İlgili () Organizasyonla İlgili ()

Projenin finansman kaynağının nereden karşılandığı: T.C. (Devlet) () AB () Bilmiyorum ()

Projelere Katılmamayla İlgili Telkin Aldınız mı ?(Baskı Gördünüz mü?) Evet () Hayır ()

Projeler Devlete Bakış Açınızı Nasıl Şekillendirdi? Olumlu yönde () Olumsuz yönde () Değiştirmedim ()

Bölüm III

			Evet	Kısmen	Hayır
SOSYAL	1	Projeler toplumsal yaşama katılımımda faydalı oldu.			
	2	Projeler sayesinde insanlarla iletişim kurmam kolaylaştı.			
	3	Projelere katılarak boş zamanlarımı değerlendirmeyi öğrendim.			
	4	Proje sürecinde yeni arkadaşlar edinerek sosyal yönümü geliştirdim.			
	5	Projeler boşluktan kurtulmamı sağladı.			
	6	Projeler sayesinde arkadaş çevrem genişledi.			
	7	Farklı düşünceden arkadaşlarla bir arada yaşamayı öğrendim.			
	8	Projeler yoluyla hayata bakışım olumlu yönde değişti.			
	9	Projeler sayesinde kendimi daha rahat ifade edebiliyorum.			
	10	Projeye katıldıktan sonra toplumda sevgi ve barışın hakim olabileceğini anladım.			
	11	Projeler genel kültür düzeyimin artmasına katkı sağladı.			
	12	Projelerle farklı kültürleri tanıma fırsatı buldum.			
	13	Proje sayesinde birlikte çalışma alışkanlığı edindim.			
EĞİTİM	14	Projeler okul derslerindeki başarıyı artırdı.			
	15	Projeler sınavlara daha iyi hazırlanmamı sağladı.			
	16	Projeler okul derslerine motive olmamda önemli rol oynadı.			
	17	Projeler sayesinde sınavlarda başarılı olabileceğimi anladım.			
	18	Projeler kitap ve kırtasiye yardımlarıyla eğitimime katkı sağladı.			
	19	Projelere katıldıktan sonra ev ödemlerimi daha iyi yapmaya başladım.			
	20	Projelerde kullanılan farklı materyaller konuların daha iyi anlaşılmasını sağladı.			
	21	Projelerde aldığım eğitimle sınıfımda dershaneye giden öğrencilerin seviyesine ulaştım.			
	22	Projeler sayesinde anlaşılmayan ders konusu olmadığını anladım.			

SOSYAL İÇERİKLİ PROJELERİN ETKİ ANALİZİ

GENEL	23	Proje beklentilerimi karşıladı.			
	24	Katıldığım projeyi başarılı buluyorum.			
	25	Projeler sayesinde kendime güvenim geldi.			
	26	Projelerle sorumluluk bilinci kazandım.			
	27	Projeler ileriye dönük planlar yapmamı sağladı.			
	28	Proje sürecinde yapılan faaliyetlerle, başarılı olacağıma inandım.			
	29	Projelerle hayallerimi gerçekleştirme fırsatı buldum.			
	30	Projeler yaşadığım bölgenin gelişmesine katkıda bulunuyor.			
	31	Projelere katıldıktan sonra kötü alışkanlıklarla ilgili bilinçlendirildim.			
	32	Proje sürecinde katıldığım faaliyetler (seminer, konferans vb.) gelişimime yeterli katkıyı sağladı.			
	33	Proje sürecinde yapılan faaliyetler (seminer, konferans vb.) ailem ve çevremde beklenen etkiyi sağladı.			
	34	Projenin uygulandığı saatler yeterliydi.			
	35	Projenin toplam saati yeterliydi.			
	36	Katılımcıların tümü proje amacına uygundu.			
	37	Projeleri güvenilir ve samimi buluyorum.			

KÜLTÜR, SANAT VE SPOR PROJELERİNİ DEĞERLENDİRME ANKETİ

Değerli Katılımcı, bu anket katılmış olduğunuz projelerin değerlendirilmesine yönelik hazırlanmıştır. Soruların doğru ya da yanlış cevabı bulunmamaktadır. Ankette kişisel bilgileriniz istenmemektedir. Anket maddelerine içtenlikle cevap vermeniz sonuçların güvenilir olması açısından önemlidir. İlginiz için teşekkür ederim.

Bölüm I

Cinsiyet: E () K ()

Medeni Durum: Evli () Bekâr ()

Eğitim Düzeyi: Okula gitmedim () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite ()

Yaş:

Aile Gelir Düzeyi: 0-500 () 500-1000 () 1001-1500 () 1501-2000 () 2000 ve üzeri ()

Yerleşim Yeriniz: Köy () İlçe () İl ()

Oturduğunuz Yere Göçle mi Geldiniz?: Evet () Hayır ()

Evinizde Yaşayan Kişi Sayısı: 0-3 () 4-6 () 7 ve üzeri ()

Proje Türü: SODES () ÇOGEP () ÇATOM () ADEM ()

Fiziksel Engel Durumunuz: Evet () Hayır ()

Bölüm II

SOSYAL İÇERİKLİ PROJELERİN ETKİ ANALİZİ

Haberdar Olma (Duyma) Biçiminiz: Valilik () Kaymakamlık () Muhtar () Reklam panoları () Arkadaş () Okul () İnternet () Proje tanıtım malzemeleri () Aile ()

Yararlandığınızı Proje ile İlgili Tanıtım Malzemesi Yeterli mi?: Evet () Hayır ()

Projeleri Çevrenize Önerdiniz mi? Evet () Hayır ()

Biten Projenin Devam Etmesini İster miydiniz? Evet () Hayır ()

Sizce Projeler Halk Tarafından Cazip Görülüyor mu? Evet () Kısmen () Hayır ()

Projeye Hangi Amaçla Katıldınız? İş bulmak için () Sertifika almak için () Eğitim almak için (Okuma Yazma, Bilgisayar, SBS vs.) () Spor veya sanat eğitimi almak için () Diğer.....

Sizce İlinizde Mevcut Durumda Daha Çok Hangi Alanlarda Proje Yapılmasına İhtiyaç Vardır?

Toplumsal destek () Eğitim () Spor () İstihdam () Kültür-sanat () Sağlık ()

Katılmış Olduğunuz Projede Dikkatinizi Çeken En Önemli Eksiklikler/Problemler Nelerdi?

Mekanla İlgili () Eğitimle İlgili () Süreyle İlgili () Materyal ve Donanım ile İlgili () Organizasyonla İlgili ()

Projenin finansman kaynağının nereden karşılandığı: T.C. (Devlet) () AB () Bilmiyorum ()

Projelere Katılmamaya İlgili Telkin Aldınız mı ?(Baskı Gördünüz mü?) Evet () Hayır ()

Projeler Devlete Bakış Açınızı Nasıl Şekillendirdi? Olumlu yönde () Olumsuz yönde () Değiştirmede ()

Bölüm III

			Evet	Kısmen	Hayır
SOSYAL	1	Projeler toplumsal yaşama katılımımda faydalı oldu.			
	2	Projeler sayesinde insanlarla iletişim kurmam kolaylaştı.			
	3	Projelere katılarak boş zamanlarımı değerlendirmeyi öğrendim.			
	4	Proje sürecinde yeni arkadaşlar edinerek sosyal yönümü geliştirdim.			
	5	Projeler boşluktan kurtulmamı sağladı.			
	6	Projeler sayesinde arkadaş çevrem genişledi.			
	7	Farklı düşünceden arkadaşlarla bir arada yaşamayı öğrendim.			
	8	Projeler yoluyla hayata bakışım olumlu yönde değişti.			
	9	Projeler sayesinde kendimi daha rahat ifade edebiliyorum.			
	10	Projeye katıldıktan sonra toplumda sevgi ve barışın hakim olabileceğini anladım.			
	11	Projeler genel kültür düzeyimin artmasına katkı sağladı.			
	12	Projelerle farklı kültürleri tanıma fırsatı buldum.			
	13	Proje sayesinde birlikte çalışma alışkanlığı edindim.			

SOSYAL İÇERİKLİ PROJELERİN ETKİ ANALİZİ

KÜLTÜR,SANAT VE SPOR	14	Projeler kültür, sanat ve spor alanına ilgimi artırdı.			
	15	Projeler yeteneklerimin gelişimine katkı sağladı.			
	16	Eğitim aldığım kurs dalında yeni beceriler kazandım.			
	17	Projeler yoluyla yeteneklerimin farkına vardım.			
	18	Hiç bilmediğim sanat veya spor dallarıyla tanıştım.			
	19	Projelerde aldığım eğitimle yeteneklerimi belgelendirdim.			
	20	Sanat veya spor alanındaki ünlü insanları tanıma fırsatım oldu.			
GENEL	21	Projeler sayesinde kendime güvenim geldi.			
	22	Projelerle sorumluluk bilinci kazandım.			
	23	Proje sürecinde katıldığım faaliyetler (seminer, konferans vb.) gelişime yeterli katkıyı sağladı.			
	24	Proje sürecinde yapılan faaliyetler (seminer, konferans vb.) ailem ve çevremde beklenen etkiyi sağladı.			

SOSYAL İÇERME PROJELERİNİ DEĞERLENDİRME ANKETİ

Değerli Katılımcı, bu anket katılmış olduğunuz projelerin değerlendirilmesine yönelik hazırlanmıştır. Soruların doğru ya da yanlış cevabı bulunmamaktadır. Ankette kişisel bilgileriniz istenmemektedir. Anket maddelerine içtenlikle cevap vermeniz sonuçların güvenilir olması açısından önemlidir. İlginiz için teşekkür ederim.

Bölüm I

Cinsiyet: E () K ()

Medeni Durum: Evli () Bekâr ()

Eğitim Düzeyi: Okula gitmedim () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite ()

Yaş:

Aile Gelir Düzeyi: 0-500 () 500-1000 () 1001-1500 () 1501-2000 () 2000 ve üzeri ()

Yerleşim Yeriniz: Köy () İlçe () İl ()

Oturduğunuz Yere Göçle mi Geldiniz?: Evet () Hayır ()

Evinizde Yaşayan Kişi Sayısı: 0-3 () 4-6 () 7 ve üzeri ()

Proje Türü: SODES () ÇOGEF () ÇATOM () ADEM ()

Fiziksel Engel Durumunuz: Evet () Hayır ()

Bölüm II

Haberdar Olma (Duyma) Biçiminiz: Valilik () Kaymakamlık () Muhtar () Reklam pano-

SOSYAL İÇERİKLİ PROJELERİN ETKİ ANALİZİ

ları() Arkadaş() Okul() İnternet() Proje tanıtım malzemeleri() Aile()

Yararlandığınız Proje ile İlgili Tanıtım Malzemesi Yeterli mi?: Evet () Hayır ()

Projeleri Çevrenize Önerdiniz mi? Evet () Hayır ()

Biten Projenin Devam Etmesini İster miydiniz? Evet () Hayır ()

Sizce Projeler Halk Tarafından Cazip Görülüyor mu? Evet () Kısmen () Hayır ()

Projeye Hangi Amaçla Katıldınız? İş bulmak için () Sertifika almak için () Eğitim almak için (Okuma Yazma, Bilgisayar, SBS vs.) () Spor veya sanat eğitimi almak için () Diğer.....

Sizce İlinizde Mevcut Durumda Daha Çok Hangi Alanlarda Proje Yapılmasına İhtiyaç Vardır?

Toplumsal destek () Eğitim () Spor () İstihdam () Kültür-sanat () Sağlık ()

Katılmış Olduğunuz Projede Dikkatinizi Çeken En Önemli Eksiklikler/Problemler Nelerdi?

Mekanla İlgili () Eğitimle İlgili () Süreyle İlgili () Materyal ve Donanımla İlgili () Organizasyonla İlgili ()

Projenin finansman kaynağının nereden karşılandığı: T.C. (Devlet) () AB () Bilmiyorum ()

Projelere Katılmamaya İlgili Telkin Aldınız mı?(Baskı Gördünüz mü?) Evet () Hayır ()

Projeler Devlete Bakış Açınızı Nasıl Şekillendirdi? Olumlu yönde () Olumsuz yönde () Değiştirmede ()

Bölüm III

			Evet	Kısmen	Hayır
SOSYAL	1	Projeler toplumsal yaşama katılımımda faydalı oldu.			
	2	Projeler sayesinde insanlarla iletişim kurmam kolaylaştı.			
	3	Projelere katılarak boş zamanlarımı değerlendirmeyi öğrendim.			
	4	Proje sürecinde yeni arkadaşlar edinerek sosyal yönümü geliştirdim.			
	5	Projeler boşluktan kurtulmamı sağladı.			
	6	Projeler sayesinde arkadaş çevrem genişledi.			
	7	Farklı düşünceden arkadaşlarla bir arada yaşamayı öğrendim.			
	8	Projeler yoluyla hayata bakışım olumlu yönde değişti.			
	9	Projeler sayesinde kendimi daha rahat ifade edebiliyorum.			
	10	Projeye katıldıktan sonra toplumda sevgi ve barışın hakim olabileceğini anladım.			
	11	Projeler genel kültür düzeyimin artmasına katkı sağladı.			
	12	Projelerle farklı kültürleri tanıma fırsatı buldum.			
	13	Proje sayesinde birlikte çalışma alışkanlığı edindim.			

SOSYAL İÇERİKLİ PROJELERİN ETKİ ANALİZİ

GENEL	14	Projeler sayesinde kendime güvenim geldi.			
	15	Projelerle sorumluluk bilinci kazandım.			
	16	Proje sürecinde katıldığım faaliyetler (seminer, konferans vb.) gelişimime yeterli katkıyı sağladı.			
	17	Proje sürecinde yapılan faaliyetler (seminer, konferans vb.) ailem ve çevremde beklenen etkiyi sağladı.			

İSTİHDAM PROJELERİNİ DEĞERLENDİRME ANKETİ

Değerli Katılımcı, bu anket katılmış olduğunuz projelerin değerlendirilmesine yönelik hazırlanmıştır. Soruların doğru ya da yanlış cevabı bulunmamaktadır. Ankette kişisel bilgileriniz istenmemektedir. Anket maddelerine içtenlikle cevap vermeniz sonuçların güvenilir olması açısından önemlidir. İlginiz için teşekkür ederim.

Bölüm I

Cinsiyet: E () K ()

Medeni Durum: Evli () Bekâr ()

Eğitim Düzeyi: Okula gitmedim () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite ()

Yaş:

Aile Gelir Düzeyi: 0-500 () 500-1000 () 1001-1500 () 1501-2000 () 2000 ve üzeri ()

Yerleşim Yeriniz: Köy () İlçe () İl ()

Oturduğunuz Yere Göçle mi Geldiniz?: Evet () Hayır ()

Evinizde Yaşayan Kişi Sayısı: 0-3 () 4-6 () 7 ve üzeri ()

Proje Türü: SODES () ÇOGEP () ÇATOM () ADEM ()

Fiziksel Engel Durumunuz: Evet () Hayır ()

Bölüm II

Haberdar Olma (Duyma) Biçiminiz: Valilik () Kaymakamlık () Muhtar () Reklam panoları () Arkadaş () Okul () İnternet () Proje tanıtım malzemeleri () Aile ()

Yararlandığınız Proje ile İlgili Tanıtım Malzemesi Yeterli mi?: Evet () Hayır ()

Projeleri Çevrenize Önerdiniz mi? Evet () Hayır ()

Biten Projenin Devam Etmesini İster miydiniz? Evet () Hayır ()

Sizce Projeler Halk Tarafından Cazip Görülüyor mu? Evet () Kısmen () Hayır ()

Projeye Hangi Amaçla Katıldınız? İş bulmak için () Sertifika almak için () Eğitim almak için (Okuma Yazma, Bilgisayar, SBS vs.) () Spor veya sanat eğitimi almak için () Diğer.....

SOSYAL İÇERİKLİ PROJELERİN ETKİ ANALİZİ

Sizce ilinizde Mevcut Durumda Daha Çok Hangi Alanlarda Proje Yapılmasına İhtiyaç Vardır?

Toplumsal destek () Eğitim () Spor () İstihdam () Kültür-sanat () Sağlık ()

Katılmış Olduğunuz Projede Dikkatinizi Çeken En Önemli Eksiklikler/Problemler Nelerdi?

Mekanla İlgili () Eğitimle İlgili () Süreyle İlgili () Materyal ve Donanım ile İlgili () Organizasyonla İlgili ()

Projenin finansman kaynağının nereden karşılandığı: T.C. (Devlet) () AB () Bilmiyorum ()

Projelere Katılmamaya İlgili Telkin Aldınız mı?(Baskı Gördünüz mü?) Evet () Hayır ()

Projeler Devlete Bakış Açınızı Nasıl Şekillendirdi? Olumlu yönde () Olumsuz yönde () Değiştirmede ()

Bölüm III

			Evet	Kısmen	Hayır
SOSYAL	1	Projeler toplumsal yaşama katılımımda faydalı oldu.			
	2	Projeler sayesinde insanlarla iletişim kurmam kolaylaştı.			
	3	Projelere katılarak boş zamanlarımı değerlendirmeyi öğrendim.			
	4	Proje sürecinde yeni arkadaşlar edinerek sosyal yönümü geliştirdim.			
	5	Projeler boşluktan kurtulmamı sağladı.			
	6	Projeler sayesinde arkadaş çevrem genişledi.			
	7	Farklı düşünceden arkadaşlarla bir arada yaşamayı öğrendim.			
	8	Projeler yoluyla hayata bakışım olumlu yönde değişti.			
	9	Projeler sayesinde kendimi daha rahat ifade edebiliyorum.			
	10	Projeye katıldıktan sonra toplumda sevgi ve barışın hakim olabileceğini anladım.			
	11	Projeler genel kültür düzeyimin artmasına katkı sağladı.			
	12	Projelerle farklı kültürleri tanıma fırsatı buldum.			
	13	Proje sayesinde birlikte çalışma alışkanlığı edindim.			
KÜLTÜR,SANAT VE SPOR	14	Projeler kültür, sanat ve spor alanına ilgimi artırdı.			
	15	Projeler yeteneklerimin gelişimine katkı sağladı.			
	16	Eğitim aldığım kurs dalında yeni beceriler kazandım.			
	17	Projeler yoluyla yeteneklerimin farkına vardım.			
	18	Hiç bilmediğim sanat veya spor dallarıyla tanıştım.			
	19	Projelerde aldığım eğitimle yeteneklerimi belgelendirdim.			
	20	Sanat veya spor alanındaki ünlü insanları tanıma fırsatım oldu.			
GENEL	21	Projeler sayesinde kendime güvenim geldi.			
	22	Projelerle sorumluluk bilinci kazandım.			
	23	Proje sürecinde katıldığım faaliyetler (seminer, konferans vb.) gelişime yeterli katkıyı sağladı.			
	24	Proje sürecinde yapılan faaliyetler (seminer, konferans vb.) ailem ve çevremde beklenen etkiyi sağladı.			

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, Reşat ve Yusufoğlu, Ömer Şükrü. (2012). Türkiye’de Yoksulluk Olgusu Ve Toplumsal Yansımaları. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi. Cilt.1, Sayı:1
- Adaman, F. ve Keyder, Ç., (2006) . Türkiye’de Büyük Kentlerde Gecekondu ve Çöküntü Mahallelerinde Yaşanan Yoksulluk ve Sosyal Dışlanma. http://www.hic-mena.org/documents/study_turkey_tr.pdf (Erişim Tarihi: 14.01.2014).
- Beyhan, Akin. (2008). Sosyal Devlet. http://www.hm.ibu.edu.tr/ui/odevler/Sosyal_Devlet_Akin_Beyhan.pdf (Erişim Tarihi: 14.01.2014).
- Buğra, Ayşe. (). “Yoksulluk ve Sosyal Haklar.” Sosyal Dışlanma ve Yoksulluk. http://www.tesis.org.tr/TR/tesis_dergi/2007_haziran/pdf/dosya.pdf
- Bulut, Nihat. (2003). Küreselleşme: Sosyal Devletin Sonu mu?. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/282/2573.pdf> (Erişim Tarihi: 14.01.2014)
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F.(2009). **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**. 3. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- Çakır, Özlem. (2002). Sosyal Dışlanma. Dokuz Eylül Üniversitesi. **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. Cilt 4. Sayı 3.
- Dedeoğlu, Saniye. (2009). Eşitlik mi Ayrımcılık mı? Türkiye’de Sosyal Devlet, Cinsiyet Eşitliği Politikaları ve Kadın İstihdamı. Çalışma ve Toplum Dergisi. 2
- Hekimler, Oktay. (2012). Yoksulluk mu Yoksunluk mu? Sosyal Dışlanma Üzerine Bir Değerlendirme. **Tekirdağ S.M.M.M. Odası Sosyal Bilimler Dergisi**. Sayı: 1. http://www.tsmmmosozyalbilimler.org/upload/files/SAYI1/3-YOKSLK_YOKSUNLK.pdf Erişim Tarihi: 18.11.2013
- Kalkınma Bakanlığı. (2013). **Sosyal Destek Programının (SODES) Değerlendirilmesi**. Genel Yayın No: 2847. Ankara.
- www.kalkinma.gov.tr/sodes/SODES'in_Degerlendirilmesi_Arastirmasi_Raporu.pdf Erişim Tarihi: 21.10.2013
- Karasar, Niyazi. (2009). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. (19. baskı). Nobel Yayıncılık. Ankara.Kavi, Ersin ve Altun, Serdar. (2010). Sosyal İçerme Açısından Eski Hükümlülerin Girişimciliğe Yönlendirilmesi ve Denetimli Serbestlik Faaliyetleri. **Uluslararası II. Trakya Bölgesi Kalkınma - Girişimcilik Sempozyumu**. http://www.cte-ds.adalet.gov.tr/menusayfalari/bilgibankasi/makaleler/Sos_icerme_acsndn_esk_hkmlu.pdf Erişim Tarihi: 18.11.2013
- Kaya, Ersin. (2009). Yoksullukla Mücadelede Avrupa’nın ve Türkiye’nin Sosyal Yardım Modeli. Sosyal Yardım Uzmanlık Tezi. http://www.sosyalyardimlar.gov.tr/upload/sosyalyardimlar.gov.tr/mce/2012/genel/yoksullukla_mucadelede_avrupanin_ve_turkiyenin_sosyal_yardim_modeli__ersin_kaya.pdf (Erişim Tarihi: 14.01.2014)

- Sapancalı, Faruk. (2005). Avrupa Birliği'nde Sosyal Dışlanma Sorunu ve Mücadele Yöntemleri. Çalışma ve Toplum Dergisi. Sayı: 6 www.calismatoplum.org/sayi6/Makale%202.pdf Erişim Tarihi: 22.11.2013
- Şahin, Tijen. (2009). Sosyal Dışlanma ve Yoksulluk İlişkisi. **Sosyal Yardım Uzmanlık Tezi**. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü. Ankara.
- Ural, A. ve Kılıç. İ. (2006). **Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS İle Veri Analizi**. Detay Yayıncılık. Ankara.
- Uzun, Ayşe Meral. (2003). Yoksulluk Olgusu ve Dünya Bankası. C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi. Cilt 4. Sayı 2. 155
- Tartanoğlu, Şafak. (2011). **Sosyal Dışlanma: Küreselleşme Perspektifinden Bir Kavramsallaştırma** Çabası.<http://www.journals.istanbul.edu.tr/tr/index.php/iktisatsosyoloji/article/download/6712/6234> Erişim Tarihi: 20.1.2013
- Topuz, Senem Kurt. (2009). Türkiye'de Sosyal Devlet Harcamalarının Genel Eğilimi: 2001-2009 Yılları Arasında Yapılan Eğitim, Sağlık ve Sosyal Koruma Harcamaları. Alternatif Politika. Cilt. 1, Sayı. 1, 115-136.
- <http://siteresources.worldbank.org/Inteconeval/Resources/SocialExclusionReviewDraft.pdf> Erişim Tarihi: 18.11.2013
- www.sodes.gov.tr/SODES.portal Erişim Tarihi: 18.11.2013
- www.gap.gov.tr
- <http://sgkraporparasi.com/aile-destek-merkezleri/>
- <http://www.asayis.pol.tr/Sayfalar/cogep.aspx> Erişim Tarihi: 18.11.2013
- <http://www.ikg.gov.tr/Portals/0/ESRP%20Bilgi%20Notu.doc> (Erişim Tarihi: 14.01.2014)

"Bu kitabın içeriğinden sadece Diyarbakır Valiliği sorumludur ve bu içeriğin herhangi bir şekilde Kalkınma Bakanlığı'nın veya Karacadağ Kalkınma Ajansı'nın görüş ya da tutumunu yansıttığı mütalaa edilemez